

378.198

๐4990

ร.๖

รายงานการวิจัยฉบับที่ 62

องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อ การเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ อังฉรา สุขารมณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม
อาจารย์ ทศนา ทองภักดี

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

๒ 12781

2540

ISBN 974-596-941-9

24 พ.ย. 2540

กานา

รายงานการวิจัยฉบับที่ 62 เรื่อง "องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี" ซึ่งดำเนินการวิจัย โดย รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์ ชูชม และอาจารย์ทัศนาก ทองภักดี มีวัตถุประสงค์เพื่อหาว่าองค์ประกอบทางจิตวิทยา 4 ตัว ตัวใดสามารถจำแนกกลุ่มของการเลือกงาน (7 กลุ่ม) ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้ สถาบันขอขอบคุณอาจารย์ทั้งสามท่านที่ได้ดำเนินงานวิจัยนี้เป็นผลสำเร็จ หวังว่าผลงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนวนักวิจัยและนิสิตที่สนใจในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

(รองศาสตราจารย์ผจงจิต อินทสุวรรณ)

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

บุญการ

รายงานการวิจัยเรื่อง "องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้รับเงินจากงบประมาณแผ่นดินของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ภายใต้การสนับสนุนจากรองศาสตราจารย์ ดร. พงจจิต อินทสุวรรณ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ ด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ คณบดี หัวหน้าภาควิชาทุกคณะที่สังกัดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ช่วยกรุณาเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนขอขอบคุณนิสิตปริญญาตรี ปีที่ 4 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและทำแบบสำรวจด้วยความเต็มใจอย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จันทร์เพ็ญ เฮงตระกูล ที่กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษให้เป็นอย่างดี ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

อัจฉรา สุขารมย์

อรพินทร์ ชูชม

ทัศนากา ทองภักดี

สารบัญ

คำนำ

ฉุณปการ

บทคัดย่อรายงานการวิจัย

Research Abstract

สารบัญ

บทที่	หน้า
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
สมมติฐานในการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	48
ประชากร	48
กลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54

บทที่	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	83

บทคัดย่อรายงานการวิจัย

เรื่อง

องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ อัจฉรา	สุขารมณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพินทร์	ชุม
อาจารย์ทัศนาว	ทองภักดี

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญ 2 ประการ ประการแรก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี กับภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม ประการที่สอง เพื่อจำแนกว่าองค์ประกอบทางจิตวิทยาตัวใดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ปีที่ 4 ทุกวิชาเอกและทุกคณะที่สามารถติดต่อได้ในภาคปลายปีการศึกษา 2536 จำนวนทั้งสิ้น 365 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามภูมิหลังของนิสิต แบบสำรวจจุดพิจารณาทางอาชีพ แบบสอบถามค่านิยมทางอาชีพ แบบสอบถามการเลือกอาชีพ แบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และแบบสำรวจบุคลิกภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีกับภูมิหลังของครอบครัว และลักษณะชีวสังคม โดยใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi - Square Test) หาความสัมพันธ์ระหว่างจุดพิจารณาทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อจำแนกลักษณะการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ตามตัวแปร จุดพิจารณาทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี กับภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม พบว่า คณะที่เรียน และรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยที่ เพศ อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร ไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพ การเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี
2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางจิตวิทยาของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า ทัศนคติทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ และบุคลิกภาพ ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก ส่วนแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติทางอาชีพ
3. องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อการจําแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ส่วนทัศนคติทางอาชีพ และค่านิยมในอาชีพ ไม่พบว่าสามารถจําแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีได้

Research Abstract

"Psychological Factors Influencing Work
Selection of Undergraduate Students"

by

Associate Professor Ashara Sucaromana

Assistant Professor Oraphin Choochom

Archan Tasana Tongpukdee

There were two objectives in this study. Firstly, it was to study the relationships among undergraduate students career choices, family backgrounds, and biosocial characteristics. Secondly, it aimed to discriminate which psychological factors had significant influence on the career choices of undergraduate students. The sample was 365 senior undergraduate students selected from all fields and faculties that could be reached in the academic year 1993 by purposive selection.

The instruments for collecting data were a background questionnaire, a career maturity inventory, a work value questionnaire, a career choice questionnaire, a career choice motivation questionnaire and a personality inventory.

The data were analyzed to examine the association between undergraduate students' career choices, family background and biosocial characteristics by using the chi - square test. The relationships among career maturity, career values, career choice motivation, and introvert - extravert personality of undergraduate students were also analyzed by using Pearson's product moment correlation coefficients.

The discriminant analysis was used to classify undergraduate students into career choice groups based on their personalities, career choice motivation, values, and maturity.

The findings were summarized as follows.

1. For the relationships between undergraduate students' career choice, family background and biosocial characteristics, it was found that faculty and parents' income were associated with their career choices. There was no relationship among gender, occupations of fathers and mothers, participation in extra curricular activities, and career choices.

2. For the relationship between psychological factors and career choices, it was found that there were positive interrelationships among career maturity, career values, and personality.

3. For the influence of significant psychological factors on undergraduate students' career choices, it was found that career choice motivation and personalities tended to correlate with their career choices.

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการพัฒนาประเทศ ทำให้เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะ การเปลี่ยนแปลงในระบบงานอาชีพทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขยายตัวและเพิ่มพูนขึ้นอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งมาเป็นอาชีพที่จะยึดถือตลอดไปนั้นนับว่าเป็นการตัดสินใจครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิตซึ่งมีผลต่อบุคคลนั้นโดยตรง และต่อสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ ดังเช่น ในด้านส่วนตัวของแต่ละบุคคล การประกอบอาชีพนอกจากจะเป็นวิถีทางที่จะได้ค่าตอบแทนไปซื้อปัจจัยต่าง ๆ มาบริโภคความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) แล้วยังเป็นกิจกรรมที่จะสนองความต้องการทางด้านจิตใจ (Psychological Needs) และความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs) ของบุคคลนั้นด้วย กล่าวคือการประกอบอาชีพส่วนมากมักเปิดโอกาสให้บุคคลแต่ละคนได้ทำงานร่วมกับคนอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นที่ต้องการของสังคม ในขณะที่เดียวกันการประกอบอาชีพยังเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่อย่างเต็มที่ และการที่บุคคลสามารถดำรงชีวิตอยู่ด้วย ความสามารถของตนโดยไม่ต้องพึ่งคนอื่นนั้นย่อมทำให้บุคคลนั้นเกิดความภาคภูมิใจในตนเองว่าไม่ได้เป็นบุคคลที่ไร้คุณค่า (Roe. 1966)

ส่วนในด้านสังคม อาชีพของสมาชิกในสังคมหนึ่ง ๆ จะมีผลต่อสภาพทางเศรษฐกิจของสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศแต่ละประเทศ (Vonn. 1964 : 157) ดังนั้น ความสามารถหรือแรงงานของแต่ละบุคคลจึงไม่ได้มีความหมายสำหรับบุคคลนั้นเพียงลำพังคนเดียวเท่านั้น แต่ยังมีความหมายถึงกำลังของสังคมหรือประเทศที่เขาอยู่ด้วย ประเทศที่พัฒนาแล้วย่อมจะมีการวางแผนให้ประชากรประกอบอาชีพต่าง ๆ ในอัตราส่วนที่สมดุลเพื่อจะได้จัดสรรใช้ความสามารถของประชากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Harbison and Myers. 1965) เนื่องจากการประกอบอาชีพ

ของแต่ละบุคคลมีผลทั้งต่อบุคคลและสังคมเช่นนี้ บุคคลในวงการต่าง ๆ เช่น นักจิตวิทยาและ นักการศึกษาต่างพากันสนใจขบวนการเลือกอาชีพของบุคคล ดังนั้นการที่จะเลือกอาชีพได้อย่าง เหมาะสมและประสบความสำเร็จในอาชีพขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น องค์ประกอบ ทางด้านร่างกาย องค์ประกอบด้านสังคมและองค์ประกอบทางด้านจิตวิทยา

สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาถึงองค์ประกอบทางจิตวิทยา ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบ หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลเป็นอย่างมาก วุฒิกวาระทางอาชีพ ค่านิยม แรงจูงใจ บุคลิกภาพและคุณลักษณะส่วนตัวของบุคคล ฯลฯ ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกงานของ เยาวชนในระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี ซึ่งถือว่าวัยนี้เป็นวัยที่มีการเลือกอาชีพด้วยความเป็นจริง ซึ่งต่างจากวัยอื่นที่ผ่านมาที่เป็นการศึกษาแบบเพื่อผ่านหรือสองเลือกเท่านั้น ทั้งนี้ยังเป็นการ ช่วยอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำแนะแนวทางอาชีพแก่นิสิตระดับปริญญาตรีในการเลือกงานให้ เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของตนเองเพื่อผลที่ได้จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพ การเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี กับภูมิหลังของครอบครัว และลักษณะชีวสังคม ได้แก่

- เพศ
- คณะที่เรียน
- ระดับฐานะเศรษฐกิจ (ดูจากรายได้ของครอบครัว)
- อาชีพของบิดามารดา
- การศึกษาของบิดามารดา
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร

2. เพื่อ जानกว่าองค์ประกอบทางจิตวิทยาตัวใดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือก งานของนิสิตระดับปริญญาตรี

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นิสิตชายหญิงระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ทุกวิชาเอก และทุกคณะที่สังกัดในภาคปลาย ปีการศึกษา 2536 รวมทั้งสิ้น เป็นจำนวน 735 คน เป็นชาย 307 คน หญิง 428 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 4 ทุกวิชาเอกและทุกคณะที่สามารถ ติดต่อได้ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2536 จำนวนทั้งสิ้น 365 คน เป็นนิสิตชาย 159 คน นิสิตหญิง 206 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นิสิตระดับปริญญาตรี หมายถึง นิสิตชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตประสานมิตร ทุกคณะและทุกวิชาเอกในภาคปลายปีการศึกษา 2536

2. ภูมิหลังของนิสิต หมายถึง เพศของนิสิต คณะที่เรียน รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร

3. รายได้ของครอบครัว หมายถึง รายได้ต่อเดือนของสมาชิกทุกคนในครอบครัว รวมกัน ซึ่งแบ่งระดับรายได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

รายได้น้อย คือ รายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทลงมาต่อเดือน

รายได้ปานกลาง คือ รายได้ระหว่าง 3,001 - 7,000 บาทต่อเดือน

รายได้มาก คือ รายได้ตั้งแต่ 7,001 บาทขึ้นไปต่อเดือน

4. ระดับการศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา ที่ได้รับ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

- ระดับประถมศึกษา
- ระดับมัธยมศึกษา
- ระดับอุดมศึกษา
- ไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ

5. อาชีพของบิดามารดา หมายถึง อาชีพของบิดามารดาในปัจจุบัน กรณีไม่มี บิดามารดาให้ถือเอาอาชีพของผู้ปกครองคนปัจจุบัน โดยแบ่งเป็น 6 ประเภท คือ

- 5.1 รับราชการ
- 5.2 พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 5.3 ทำงานบริษัทเอกชน
- 5.4 ค้าขาย
- 5.5 เกษตรกรรม
- 5.6 รับจ้าง

6. กิจกรรมนอกหลักสูตร หมายถึง กิจกรรมที่ไม่ได้อยู่ในหลักสูตร แต่เป็นกิจกรรมของมหาวิทยาลัยที่นิสิตมีส่วนร่วมในการกระทำ โดยเลือกทำกิจกรรมนั้น ๆ ตามความชอบหรือความสนใจของตนเอง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้านใหญ่ ๆ คือ

- ด้านกีฬา
- ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ด้านส่งเสริมวิชาการ
- ด้านศิลปะวัฒนธรรม

7. การเลือกงาน หมายถึง การที่นิสิตมีความตั้งใจที่จะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งกลุ่มอาชีพเป็น 7 กลุ่มอาชีพ ดังต่อไปนี้

- 7.1 ครู อาจารย์
- 7.2 รับราชการ
- 7.3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 7.4 ค้าขาย
- 7.5 รับจ้าง บริษัทเอกชน
- 7.6 บัณฑิต แพทย์ ทวี
- 7.7 วิศวกรศิลป์ (จิตรกร)

8. วิถีภาวะทางอาชีพ หมายถึง ความรู้สึกและทำที่ซึ่งเป็นสภาวะแห่งความพร้อมทางด้านจิตใจ ที่เหมาะสมกับวัยของนิสิตในการเลือกเรียนเพื่อประกอบอาชีพ โดยมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ความสนใจ ความสามารถ บุคลิกภาพ และค่านิยมของตนเป็นส่วนประกอบซึ่งแสดงออก 5 ลักษณะ ดังนี้

- 8.1 การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสำรวจข้อมูลของตนเอง และข้อมูลทางอาชีพ

8.2 มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและเห็นคุณค่าในการทำงาน

8.3 สามารถนำข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลทางอาชีพ มาพิจารณาร่วมกันในการเลือกอาชีพที่ตนพอใจได้

8.4 มีอิสระในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยตนเอง

8.5 มีความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการเลือกอาชีพอย่างถูกต้อง

9. ค่านิยมในอาชีพ หมายถึง สิ่งที่มีชีวิตเชื่อว่ามีคุณค่าในการเลือกอาชีพของเขา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของนิสิตที่จะแสวงหาจากอาชีพที่เขาเลือกเป็นหลัก

10. แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ หมายถึง สิ่งที่สำคัญ กระตุ้น หรือเร้าความรู้สึกของบุคคลให้มีความสนใจ มีความเต็มใจในการเลือกประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ด้วยตนเองและให้ได้มาในสิ่งที่ตนคาดหวังเอาไว้

11. บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจโดยยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการเป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อายปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวของตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตัวเอง การปรับตัวของพวกนี้มักทำโดยการหลบหนี และการเพิกเฉยซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว จะใช้เกณฑ์จากคะแนน แบบสำรวจบุคลิกภาพ

12. บุคลิกภาพแสดงตัว (Extravert Personality) หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยท้อแท้ตัวเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคมปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเองเป็นคนที่กล้าหาญ ร่าเริงทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็นความประพฤติของเขาถือหลักความจำเป็น และสิ่งที่เป็นอยู่ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ลักษณะบุคลิกภาพแสดงตัว จะใช้เกณฑ์จากคะแนนแบบสำรวจบุคลิกภาพ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนในการเลือกงานอาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

3. เพื่อเป็นประโยชน์แก่อาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำแนะนำแนะแนวทางอาชีพแก่นิสิตระดับปริญญาตรี
4. เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ปกครองในการส่งเสริมการเลือกอาชีพของบุตร

สมมติฐานในการวิจัย

1. ภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม มีความสัมพันธ์กับการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 4
2. วุฒิภาวะทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ มีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทางบวก
3. วุฒิภาวะทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ สามารถทำนายกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 4 ได้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การเลือกงานหรือการเลือกอาชีพ

การเลือกงานหรือการเลือกอาชีพ ทั้ง 2 คำนี้มีความหมายเหมือนกัน แล้วแต่ว่าจะเลือกใช้คำไหน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า การเลือกงานในความหมายเดียวกันกับการเลือกอาชีพ

ความหมายของการเลือกอาชีพ

มีผู้ให้ความหมายของการเลือกอาชีพไว้หลายท่าน ดังนี้

ซูเปอร์ และโอเวอร์สตรีท (ม่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 111 ;

อ้างอิงมาจาก Super and Overstreet, 1960) กล่าวว่า ในการเลือกอาชีพ บุคคลจะเลือกอาชีพโดยคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ และบุคลิกภาพ

โดยทีโนบี 1965 ซูเปอร์ (ม่องพรรณ เกิดพิทักษ์, 2529 : 90 ; อ้างอิงมาจาก Super, 1965) กล่าวว่า การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และในกระบวนการเลือกอาชีพนั้น บุคคลจะเลือกโดยห่างไกลจากความเป็นจริงในช่วงอายุต้น และระดับความเป็นจริงจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น

ส่วน พกา บุญเรือง (2520 : 15) ให้ความหมายของการเลือกอาชีพว่าหมายถึง พฤติกรรมของความคิดในเรื่องเป้าหมายในด้านอาชีพ ความมุ่งหวังของผลที่จะได้รับและความพึงพอใจในการเลือก

สำหรับ อรอนงค์ แจ่มผล (2525 : 10) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพนั้น ผู้ที่ตัดสินใจเลือกอาชีพได้อย่างแท้จริง ได้แก่ บุคคลที่เลือกอาชีพโดยพิจารณาจากความเข้าใจในงาน โอกาสในการทำงาน และโอกาสในการศึกษา รวมทั้งองค์ประกอบส่วนบุคคล ได้แก่ ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ และค่านิยมของบุคคล

นอกจากนี้ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535 : 10) กล่าวว่า การเลือกอาชีพ หมายถึง การที่บุคคลมีความตั้งใจที่จะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง

จากความหมายของ การเลือกอาชีพหรือการเลือกงาน ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเลือกอาชีพหรือการเลือกงาน หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงถึงความตั้งใจในการที่จะเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่ง โดยคำนึงถึง ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด บุคลิกภาพ และค่านิยม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

กินซ์เบิร์ก (Ginzberg. 1974 : 47 - 57) กล่าวถึง การเลือกอาชีพว่า เป็นกระบวนการตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่ใช่การตัดสินใจเพียงครั้งเดียว แต่เป็นการตัดสินใจที่เป็นสิ่งสำคัญ ติดต่อกันไปแต่ละขั้นของกระบวนการ มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาการของแต่ละบุคคล ซึ่งเวลาเหล่านี้จะไม่หวนย้อนกลับหลังไปอีก ดังนั้น เมื่อตัดสินใจแล้วจะกลับหลังไม่ได้ การเลือกจึงเป็นกระบวนการที่มุ่งไปสู่เวลาข้างหน้า และจะจบด้วยการประนีประนอมระหว่างความสนใจ ความต้องการของตนเองกับความเป็นจริงในโลก ดังนั้น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการเลือกอาชีพตามทฤษฎีนี้จึงมี 3 ประการ คือ

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process)
2. กระบวนการเลือกอาชีพจะย้อนกลับหลังไม่ได้ (Irreversible)
3. การเลือกอาชีพจะมีการประนีประนอม (Compromise) ขั้นสุดท้ายระหว่างความสามารถ ความสนใจ และความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม

กินซ์เบิร์ก (Ginzberg. 1974 : 37 - 40) แบ่งช่วงการเลือกอาชีพของบุคคลออกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะคิดฝัน (Fantasy Period) คือ ระยะที่เด็กมีอายุ 1 - 10 ปี จะเริ่มคิดถึงการเลือกอาชีพโดยการสร้างจินตนาการไว้ว่า โตขึ้นตนจะเป็นอะไร ในระยะนี้เด็กไม่รู้จักความสามารถ และข้อจำกัดของตนเองอย่างแท้จริง

2. ระยะทดลองทำงาน (Tentative Period) อายุตั้งแต่ 11 - 17 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้ แสดงถึงความรู้สึกริเริ่มคิดของบุคคลเกี่ยวกับปัญหาการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต คำนึงถึงอนาคตมากกว่าปัจจุบัน ระยะนี้การเลือกยังเป็นการเลือกที่ยืดหยุ่นประกอบเกี่ยวกับตนเองอยู่ เช่น ความสามารถช่วงนี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ระยะ คือ

2.1 ระยะยึกความสนใจของตน (Interest Stage) เด็กอายุ 11 - 12 ปี จะเลือกอาชีพตามความสนใจ ซึ่งส่วนมากจะสัมพันธ์กับความปรารถนาในระดับ

2.2 ระยะคำนึงถึงความสามารถ (Capacity Stage) เด็กอายุระหว่าง 13 - 14 ปี จะเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถ ประเมินความสามารถของตน

2.3 ระยะคำนึงค่านิยมของตนเอง (Value Stage) เด็กอายุ 15 - 17 ปี จะเริ่มรู้ถึงค่านิยมและสังเกตว่าอะไรเป็นสิ่งที่เขาต้องการ คือ เงิน เกียรติยศ โอกาสแสดงความคิด ค่านิยมเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ

2.4 ระยะหวั่นไหวหวั่นต่อ (Transition) เด็กอายุ 17 ปี จะเริ่มรู้จักพิจารณาจากข้อเท็จจริง และตัดสินใจได้เหมาะสมถูกต้อง การตัดสินใจเลือกอาชีพให้เป็นไปอย่างถูกต้องโดยคำนึงถึงโอกาส ข้อจำกัด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ

3. ระยะการเลือกที่สมจริง (Realistic Period) เป็นระยะของความเป็นจริง นับตั้งแต่อายุ 17 ปีขึ้นไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ระยะนี้เป็นระยะแสวงหาข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพ โดยคำนึงถึงโอกาสข้อจำกัด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ

ฮอพพอค (Hoppock. 1967 : 111 - 112) ได้นำเอาแนวคิดของทฤษฎีต่าง ๆ มาประกอบกัน และสรุปหลักการเลือกอาชีพได้ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการกระทำ เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
2. การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพได้นั้น เป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการเขาได้ดีที่สุด
3. ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. การพัฒนาอาชีพเริ่มเมื่อเขาทราบว่าอาชีพนั้น ๆ สามารถช่วยให้เขามุ่งไปสู่ความต้องการของเขาได้
5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพ และการปรับปรุงเลือกอาชีพจะดีขึ้น เมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ซึ่งความสามารถในการคาดหวังของเขา ขึ้นอยู่กับการรู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล
6. ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาเข้าใจว่า เขาต้องการอะไร และจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง

7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาค้นพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ

8. ระดับความพอใจในงาน ขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างสิ่งที่ได้รับจากการทำงานนั้นให้แก่เขา และความต้องการของเขา

9. ความพึงพอใจในงาน ขึ้นอยู่กับการทำงานสามารถสนองความต้องการของเขาในปัจจุบันได้ หรือความคาดหวังว่างานนั้น จะทำให้เขาไปถึงความต้องการได้ในอนาคต

10. การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เมื่อเขาเชื่อว่างานที่เปลี่ยนแปลงใหม่นั้นจะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเดิม

โร (Roe. 1966 : 31) ได้สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ในบทความเรื่อง "A Personality Theory of Career Choice" ว่า ความแตกต่างของบุคคลในการเข้าสู่อาชีพ มีผลมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก โดยเฉพาะการเลี้ยงดูของบิดามารดา

ส่วนสิ่งที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของบุคคล ได้แก่

1. พันธุกรรม ซึ่งเป็นตัวกำหนด และจำกัดการพัฒนาทางคุณลักษณะต่าง ๆ ของมนุษย์

2. วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ประกอบกับประสบการณ์เฉพาะของแต่ละบุคคลจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางการพัฒนาทางคุณลักษณะต่าง ๆ ทางพันธุกรรม

3. ประสบการณ์ของความพึงพอใจ หรือความคับข้องใจจะเป็นสิ่งกำหนดทิศทางการพัฒนาความสนใจของบุคคล

4. แบบแผนความสนใจที่เด่นชัดจะถูกกำหนดโดยพลังทางจิต

5. แรงจูงใจที่จะนำไปสู่สัมฤทธิ์ผลนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความต้องการ และสามารถที่จะตอบสนองความต้องการนั้น

แรงจูงใจที่จะบรรลุเป้าหมายทางอาชีพนั้น ขึ้นอยู่กับระดับความต้องการที่จะได้รับผลตอบแทน และประสบการณ์วัยเด็กตอนต้น ซึ่งหมายถึงบรรยากาศการเลี้ยงดูวัยเด็กจะมีผลต่อบุคลิกภาพ และการเลือกอาชีพของบุคคล

ซูเปอร์ (Super. 1973 : 131 - 168) ได้เสนอพื้นฐานทฤษฎีการเลือกอาชีพได้ความรู้ทางด้านจิตวิทยาพัฒนาการ และความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองมาใช้

10 ประการ คือ

1. มนุษย์มีความแตกต่างกันในด้านความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ
2. ความแตกต่างดังกล่าว ทำให้บุคคลแต่ละคนมีความเหมาะสมกับอาชีพต่าง ๆ กันออกไป
3. อาชีพแต่ละอย่างแม้จะต้องการคนที่มีคุณสมบัติเฉพาะอย่าง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลอื่น ๆ ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงจะทำได้
4. ความพึงพอใจในอาชีพ และความสามารถ สถานการณ์ที่บุคคลดำรงชีวิตและทำงานอยู่ ตลอดจนความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองนั้น เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา และประสบการณ์ ดังนั้น การเลือกอาชีพของบุคคลก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน
5. กระบวนการดังกล่าว อาจพิจารณาได้ในแต่ละช่วงชีวิต ได้แก่ ช่วงของการเติบโต ช่วงของการสำรวจ ช่วงของการวางรากฐาน ช่วงของการสร้างความมั่นคง และช่วงของการเสื่อมถอย ซึ่งในช่วงของการสำรวจ อาจแบ่งออกเป็นระยะต่าง ๆ ได้แก่ ระยะเพื่อค้น ระยะเปลี่ยนแปลง และระยะแห่งความจริง และในช่วงของการวางรากฐานก็ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น ระยะทดลอง และระยะถาวร
6. ธรรมชาติของแบบแผนอาชีพของบุคคล สามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบต่อไปนี้ คือ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ สติปัญญา และบุคลิกภาพส่วนตัว รวมทั้งโอกาสต่าง ๆ ที่เขาจะได้รับ
7. การพัฒนาตามช่วงชีวิตดังกล่าว เป็นสิ่งที่ให้การแนะนำได้ส่วนหนึ่ง อาศัยการสร้างเสริม และความสนใจ อีกส่วนหนึ่งอาศัยการให้ความช่วยเหลือในการทดสอบความจริง และในการพัฒนาความคิดรวบยอดของบุคคล
8. พัฒนาการทางอาชีพแท้จริง ก็คือ พัฒนาการทางจิตใจ และร่างกายผสมไปกับกระบวนการแสดงออกของความคิดรวบยอดของบุคคล กล่าวคือ เมื่อบุคคลเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาก็จะมีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง หรือที่เรียกว่า ความคิดรวบยอด และเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ รวมทั้งความคาดหวังต่อบทบาทที่เขาอยากจะเป็น
9. การเข้าสู่อาชีพของบุคคล เป็นกระบวนการประนีประนอมระหว่างบุคคลกับตัวแปรทางสังคม หรือระหว่างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองกับความเป็นจริงนั่นเอง
10. ความพึงพอใจในชีวิต และงานขึ้นอยู่กับว่าบุคคลได้มีโอกาสแสดงออก ซึ่งความสามารถ ความสนใจ บุคลิกภาพ และค่านิยมของตนได้เพียงใด และสิ่งเหล่านี้ก็ขึ้นอยู่กับ

กับว่าพัฒนาการของบุคคลในช่วงของการเจริญเติบโตช่วงการสำรวจ และช่วงของการวางรากฐานนั่นเอง

ความเชื่อของ ชูเปอร์ นั้นก็คือ บุคคลทุกคนเมื่อผ่านขั้นต่าง ๆ ของชีวิตจะต้องมีการกิจทางด้านอาชีพที่จะต้องทำ เช่นเดียวกับภาระกิจอื่น ๆ ของชีวิต อย่างในช่วงวัยรุ่น ก็จะมีภาระกิจของการแสวงหาอาชีพที่เหมาะสมกับตน แต่เมื่อเป็นผู้ใหญ่ ภารกิจดังกล่าวเป็นไปเพื่อการสร้างความมั่นคง และความก้าวหน้าให้กับชีวิตการงานให้มากที่สุด เป็นต้น

ดังนั้น แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้ จึงมีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพโดยอาชีพหนึ่งของคน และจะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ และสามารถที่จะประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพได้ในที่สุด

ความสำคัญของการเลือกอาชีพ

การเลือกอาชีพ เป็นเรื่องของการตัดสินใจที่สำคัญมากที่สุดอย่างหนึ่งในชีวิต เพราะมีผลสะท้อนถึงความสุขของตน ครอบครัว ส่วนรวมและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของประเทศชาติ

ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2523 : 4) กล่าวว่า การเลือกทางชีวิตและอาชีพที่เหมาะสมย่อมทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ และเป็นสุขกับชีวิตการทำงานในอนาคตของเขา และเนื่องจากการที่จะเลือกอาชีพได้นั้นจะต้องมีความสามารถในการใช้วิจารณญาณตัดสินใจ โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเอง และวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ซึ่งไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้ในระยะเวลาอันสั้น และยังกล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพของบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสนใจ ผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ครอบครัว สถานะเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

นอกจากนี้ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2527 : 25) ยังกล่าวว่า อาชีพมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อชีวิตมนุษย์ เพราะเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ เกียรติยศชื่อเสียง การประกอบอาชีพจะทำให้บุคคลเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกว่าตนมีค่า สามารถพึ่งตนเองได้ และทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ เพเรติส (ประสาร เมืองหมุด, 2511 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Paradis, 1965) แสดงความคิดเห็นในเรื่อง การเลือกอาชีพว่า การรู้จักเลือกอาชีพที่เหมาะสมของแต่ละบุคคล นอกจากจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอีกด้วย

สำหรับ กิ้นซ์เบิร์ก (คัมเพอร์ จัตรสุกุล. 2521 : 76 ; อ้างอิงมาจาก Ginzberg. 1951) กล่าวว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพมี 3 ประการ คือ

1. องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง หมายถึง การตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งแวดล้อมในขณะนั้นว่า สังคมต้องการอาชีพอะไร ก็ควรเลือกอาชีพที่ตลาดแรงงานต้องการ
2. องค์ประกอบทางด้านการศึกษา หมายถึง คุณภาพและปริมาณทางการศึกษาย่อมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ
3. องค์ประกอบทางด้านค่านิยม ค่านิยมมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ เช่น นิยมเลือกอาชีพที่สังคมยกย่อง มีรายได้สูง เป็นต้น

ศิริรัตน์ อัสชะ (2517 : 6 - 12) กล่าวว่า ผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็กประการหนึ่ง ผู้ปกครองอาจมีความถนัดหรือความต้องการด้านใดด้านหนึ่ง และต้องการให้บุตรหลานเจริญรอยตามเหมือนกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่า "ลูกไม่หล่นไม้ไกลต้น" นอกจากนี้ สุภาวดี บุญวงศ์ (2528 : 20 - 22) ยังกล่าวว่า การเลือกอาชีพเปรียบเสมือนการเลือกคู่ครอง บางคนได้รับความสำเร็จในอาชีพ ซึ่งเหมือนกับผู้ที่ได้รับความสำเร็จในชีวิตครอบครัว มีความมั่นคงอยู่ดีมีสุข บางคนก็ล้มเหลวในอาชีพหรือไม่มีอาชีพ เพราะขาดความสามารถหรืออุปนิสัยไม่เอื้ออำนวย การเข้าสู่อาชีพก็เช่นกันกับการเข้าสู่ชีวิตครอบครัว กล่าวคือ เป็นการเลือกตามความพอใจของตนหรือผู้ใหญ่อ้างอิงให้ มีอาชีพโดยเหตุการณ์นำไป มีอาชีพด้วยการศึกษาเล่าเรียน และมีอาชีพเพราะมีความใกล้ชิดกับอาชีพนั้น ๆ รวมทั้งกล่าวถึงหลักการเลือกอาชีพโดยทั่ว ๆ ไป ดังต่อไปนี้

1. การเลือกอาชีพตามความรู้สึกชอบและสนใจ ย่อมจะได้รับความสำเร็จด้านอาชีพสูงกว่าการประกอบอาชีพโดยไม่ชอบ ไม่มีความถนัด
2. การเลือกอาชีพโดยการทดลองปฏิบัติมีโอกาสที่จะช่วยให้บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดีขึ้น
3. การเลือกอาชีพตามวัยและวุฒิภาวะ บุคคลมีความสนใจในอาชีพต่างกันตามวัยและวุฒิภาวะ
4. การเลือกอาชีพตามกลุ่มอาชีพ บุคคลจะต้องสำรวจตนเองให้ชัดว่าตนจะออกมาในกลุ่มอาชีพของสิ่งแวดล้อมแบบใด แล้วจึงเลือกหรือสร้างงานที่เกี่ยวข้องอยู่ในกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ให้เกิดผลและมีความก้าวหน้าต่อไป

5. การเลือกอาชีพตามพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อม การตัดสินใจของบุคคล มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงกับพื้นฐานครอบครัวและสังคมแวดล้อมของบุคคลเป็นอย่างมาก อีกด้วย เช่น ระดับเศรษฐกิจของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

จะเห็นได้ว่า การเลือกอาชีพนั้นมีความสำคัญ และเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ง่าย แต่ต้องศึกษาตนเองในด้านความต้องการ ความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ค่านิยม และคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมด้วย

ดังนั้นงานวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งศึกษาให้มีความสำคัญกับแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ ภาวะทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ และบุคลิกภาพเก็บตัว แสดงตัว

แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ

ความหมาย

สมปอง จันทรมานิตย์ (2533) กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ผลักดัน กระตุ้น หรือเร้าความรู้สึกของบุคคลให้มีความสนใจ มีความเต็มใจในการปฏิบัติกิจกรรม เป็นสิ่งชี้ทิศทางของพฤติกรรม ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามที่บุคคลนั้นคาดหวังเอาไว้

แต่ อรุณ รัชธรรม (2522 : 226) เห็นว่า แรงจูงใจเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดจากแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความต้องการและการกระทำออกมา ตามปกติบุคคลจะมีความสามารถทำสิ่งต่าง ๆ หลายอย่าง และมีพฤติกรรมแตกต่างกัน แต่จะแสดงออกเพียงบางโอกาสเท่านั้น สิ่งที่ผลักดันเอาความสามารถออกมาได้คือ แรงจูงใจนั่นเอง แรงจูงใจจึงเป็นความเต็มใจที่จะใช้พลังความสามารถ เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย เกรนซิง (Grensing. 1986 : 65) กล่าวเสริมว่า คนเราอาจมีความสามารถในการทำงาน แต่จะท้อแท้ที่ไม่ได้เต็มความสามารถ สูงสุด ถ้าไม่ได้รับแรงจูงใจเพียงพอ

สรุป แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ หมายถึง สิ่งที่ผลักดัน กระตุ้นหรือเร้าความรู้สึกของบุคคลให้มีความสนใจ มีความเต็มใจในการเลือกประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ด้วยตนเอง และให้ได้มาในสิ่งที่ตนคาดหวังเอาไว้

ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์

มาสโลว์ (พรรณราย ทพยประภา. 2527 : 25 - 29; อ้างอิงมาจาก Maslow. n.d.) กล่าวถึงการจูงใจว่า ความต้องการของคนจะเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการจูงใจ และความต้องการต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกได้เป็นระดับต่าง ๆ กันตามสมมติฐานดังนี้ 1) คนเรามีความต้องการอยู่เสมอ และความต้องการของคนไม่มีที่สิ้นสุด 2) ความต้องการอย่างหนึ่งอย่างใดที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่ใช่สิ่งจูงใจพฤติกรรมอีกต่อไป 3) ความต้องการของคนจะเรียงลำดับความสำคัญ เมื่อความต้องการอย่างใดอย่างหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นจะเกิดขึ้นแทนที่

จากสมมติฐานดังกล่าวสอดคล้องกับ พรณี ชูทัย (2522 : 200 - 202) ที่ได้อธิบายไว้ว่า มาสโลว์ ได้เสนอทฤษฎีที่มีชื่อว่า "A Theory of Need Gratification" หรือ "A Theory of Growth Motivation" ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความต้องการที่จะสนองความต้องการในขั้นสูง ๆ ถ้าความต้องการในขั้นต้น ๆ ได้รับการตอบสนองแล้ว

ลำดับขั้นทั้ง 7 ของความต้องการของ มาสโลว์ เป็นดังนี้

1. ความต้องการทางด้านสรีระ (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต เช่น อาหาร น้ำ และอากาศ ถ้ามนุษย์ไม่ได้รับการตอบสนองขั้นนี้จะไม่มีความต้องการในขั้นถัดไป เพราะไม่มีเวลาคิดถึงความต้องการอื่น
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางด้านสรีระได้รับการตอบสนองอย่างเพียงพอแล้ว มนุษย์ก็จะเกิดความต้องการความปลอดภัยเป็นลำดับต่อไป
3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Love and Belonging Needs) เมื่อความต้องการ 2 ขั้นแรกได้รับการตอบสนองแล้ว ทุกคนอยากได้ความรักจากคนอื่น อยากเป็นเจ้าของคนอื่น และในขณะเดียวกันก็อยากให้ตนเป็นที่รักและเป็นของใครสักคน
4. ความต้องการเห็นตนเองมีคุณค่า (Esteem Needs) เป็นความต้องการที่จะรู้สึกว่าคุณค่าทั้งในสายตาของตนเองและผู้อื่น จะนำไปสู่ความมั่นใจในตนเอง เห็นว่าตนเองสามารถทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นได้

5. ความต้องการที่จะทำความเข้าใจตนเอง (Need for Self-Actualization) คือ ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เข้าใจถึงความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ยอมรับในส่วนที่เป็นจุดอ่อนจุดบกพร่องของตนเอง เป็นความต้องการที่แต่ละคนต้องการที่จะเป็นคนชนิดที่เราเป็นได้ดีที่สุด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นพื้นฐานในการเลือกอาชีพ ถ้าทำความเข้าใจตนเองได้ถูกต้อง เลือกงานถูก ก็มีความสุขทำงานได้เต็มความสามารถ แต่ถ้าทำไม่ได้ก็เกิดความรู้สึกขัดแย้งระหว่างสิ่งที่ตนเองชอบและงานที่กำลังทำอยู่ตลอดเวลา

6. ความต้องการที่จะรู้ที่จะเข้าใจ (Desire to Know and to Understand) เป็นความต้องการที่จะศึกษาหาความรู้ เป็นความพึงพอใจ เป็นความต้องการของตนเอง มีความพึงพอใจที่จะแสวงหาสิ่งที่มีความหมาย มีคุณค่า

7. ความต้องการทางด้านสุนทรีย์ (Aesthetic Needs) เป็นความต้องการของมนุษย์ในสิ่งที่มีความสวยงาม ศิลปะ สิ่งที่จะจรรโลงใจต่าง ๆ

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นพบว่า ถ้าคนเราเข้าใจตนเองตรงตามสภาพที่ตนเองเป็นอยู่ เข้าใจความสามารถ ความสนใจ ความต้องการของตนเอง ยอมรับในข้อบกพร่องของตนเอง สิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานในการเลือกอาชีพ

ประเภทแรงจูงใจ

กมลรัตน์ หล้าสงฆ์ (2528 : 227) แบ่งแรงจูงใจตามเหตุผลเบื้องหลังในการแสดงพฤติกรรมแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motive) และ 2) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motive) วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ธีรดากร (2522 : 66) อธิบายว่า แรงจูงใจภายใน หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ทำ ทำด้วยความเต็มใจ โดยถือว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้นเป็นรางวัลอยู่แล้วในตัว และแรงจูงใจภายนอกเป็นการกระทำที่เกิดจากการหวังผลจากสิ่งอื่นที่อยู่นอกเหนือจากกิจกรรมนั้น ไม่ได้กระทำเพื่อความสำเร็จในสิ่งนั้นเลย มีความผูกพันทางจิตใจกับกิจกรรมนั้นน้อยมาก เช่น ทำงานเพื่อหวังเงินหรือตำแหน่งเป็นสำคัญ เป็นต้น

งานวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ

แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานหรือประกอบอาชีพของบุคคล บัณฑิตต่าง ๆ อันเกิดจากการมีแรงจูงใจนั้น มีส่วนทำให้บุคคลได้เลือกอาชีพที่สามารถสนองความต้องการของตนในลักษณะที่แตกต่างกันไป ดังที่ปรากฏในงานวิจัย โดยที่ วูม (Vroom. 1970 : 10) กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของการทำงานว่าแรงจูงใจมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคคลเป็นอย่างยิ่ง เพราะการทำงานใดก็ตามถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญสองประการ คือ

1. ความสามารถทางทักษะในการทำงานของบุคคล
2. การจูงใจเพื่อโน้มน้าวบุคคลให้ใช้ความสามารถหรือทักษะในการทำงาน

ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยค้นคว้าเรื่อง การจูงใจของ เจมส์ (ถวิล เกื้อกุลวงศ์. 2528 : 39 ; อ้างอิงมาจาก James. n.d.) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ที่พบว่า พนักงานที่ทำงานเป็นรายชั่วโมงสามารถที่จะรักษางานของเขาไว้ได้โดยไม่ถูกไล่ออก เพียงแต่ใช้ความสามารถที่มีอยู่ของคนทำงานเพียง 20 - 30% เท่านั้น การวิจัยของเขาแสดงให้เห็นว่า ถ้าพนักงานเหล่านั้นได้รับการจูงใจอย่างเหมาะสมแล้วพวกเขาจะสามารถทำงานสูงขึ้นถึง 80 - 90% ของความสามารถที่เขามีอยู่

มณู วงศ์นารี (2524 : 67) กล่าวว่า แรงจูงใจในการทำงานนั้นเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง ทั้งปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจภายนอก เช่น ค่าจ้าง สวัสดิการ ความมั่นคง ตลอดจนความจำเป็นและบุคคล งานวิจัยที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ สนั่น ประจงจิตร (2515 : 134) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน 400 คน จากโรงเรียนมัธยมแบบประสม 200 คน และจากโรงเรียนมัธยมแบบธรรมดา 200 คน ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า นักเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสมได้รับแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ คือ ความถนัด ความสนใจ และเหตุผลส่วนตัว ลักษณะของงานและความก้าวหน้า เงิน ความจำเป็น และบุคคล ตามลำดับ เฉลิมเผ่า อจละนันท์ (2520 : 88) พบว่า แรงจูงใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการเลือกเรียนอาชีพโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่เคยใช้หลักสูตรมัธยมแบบประสม คือ ลักษณะของงาน และความก้าวหน้าเป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสายอาชีพมากที่สุด แรงจูงใจที่มีความสำคัญรองลงไปตามลำดับ ได้แก่ เกียรติยศ ชื่อเสียง ความสนใจ

และเหตุผลส่วนตัว รายได้และความจำเป็นและบุคคลที่เกี่ยวข้อง นอกจากนั้น สุนันท์ ประถมวาลย์ (2530 : 126 - 127) ได้ศึกษาความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า เหตุผลหรือแรงจูงใจของความสนใจในอาชีพนั้น นักเรียนส่วนมากเลือกอาชีพโดยยึดตนเองเป็นหลักใหญ่ โดยมีเหตุผลว่ามีความถนัด และสนใจ อาชีพนี้เป็นพิเศษ เห็นว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา และสนใจด้วยตนเอง ไม่ได้อาศัย คำแนะนำ และแนะแนวจากใครเลย

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นพบว่า แรงจูงใจในการเลือกอาชีพมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพหรือการทำงานของบุคคล เพราะคนที่มีแรงจูงใจในการทำงานก็สามารถทำงานได้มากขึ้น มีแรงกระตุ้นผลักดันให้สนใจเต็มใจเลือกทำงานเพื่อหารายได้ด้วยตนเอง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพ

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะทางอาชีพ

ความหมายของวุฒิภาวะทางอาชีพ

ซูเปอร์ (Super. 1960 : 15) ให้ความหมายของวุฒิภาวะทางอาชีพว่า "เป็นสิ่งที่ใช้แทนระดับของพัฒนาการที่แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นอยู่ในระดับใดของกระบวนการที่ต่อเนื่องกันในขั้นพัฒนาการทางอาชีพ จากจุดเริ่มต้นหาหรือสำรวจไปจนถึงขั้นเสื่อมถอย โดยวุฒิภาวะทางอาชีพของบุคคลแต่ละระดับอายุจะแตกต่างกัน" เช่นเดียวกับที่ นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2530 : 67 - 68) กล่าวว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลกลุ่มอายุต่าง ๆ แต่ ไครท์ส (Crites. 1978 : 4) ได้ให้ความหมายของวุฒิภาวะทางอาชีพว่า หมายถึง เจตคติและความสามารถในการเลือกอาชีพของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง และมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

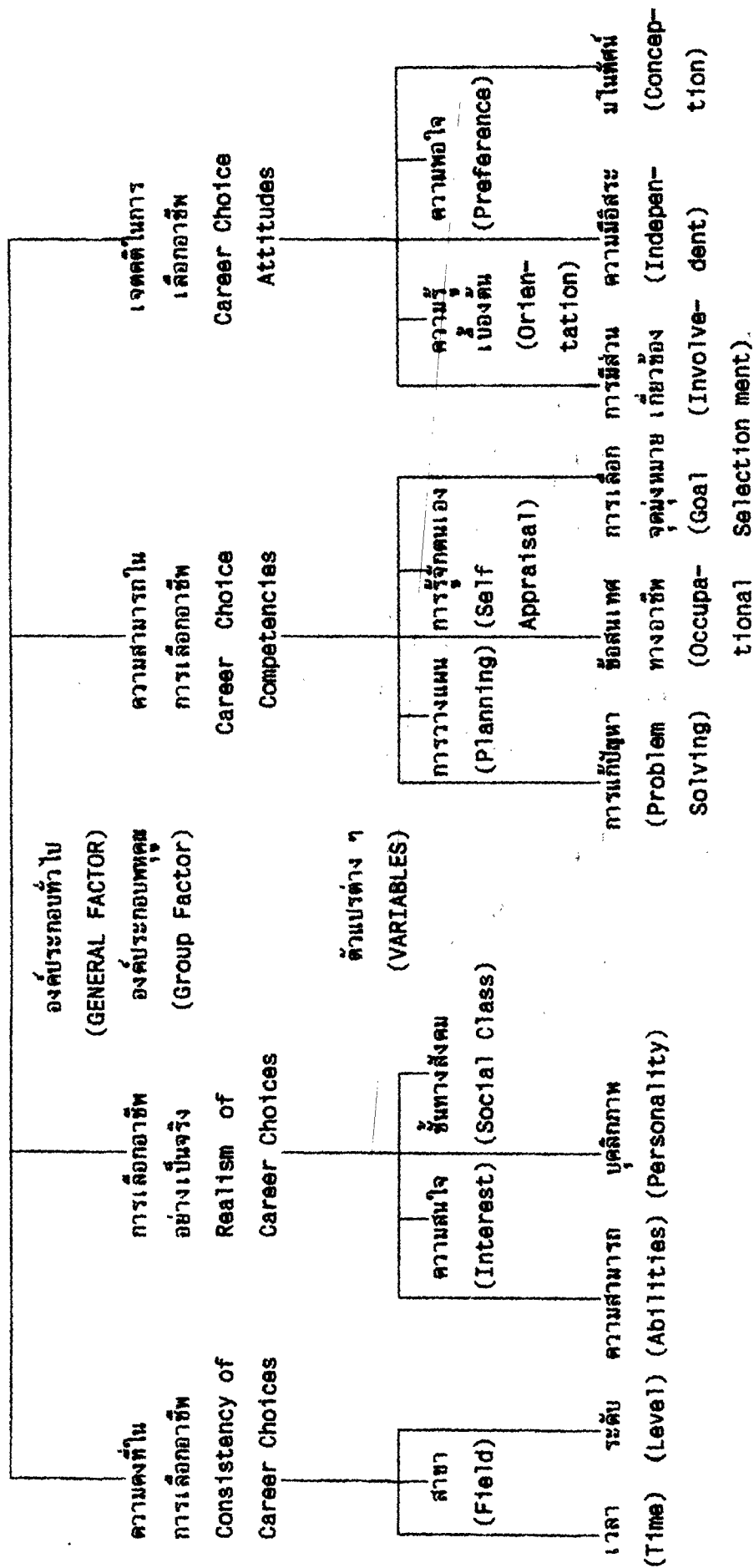
จากความหมายดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ หมายถึง ระดับพัฒนาการทางอาชีพ และความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลในระดับวัยต่าง ๆ ซึ่งความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพของบุคคลจะสัมพันธ์กับระดับอายุของบุคคล และมีผลให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง

โครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ จะเห็นว่า วุฒิภาวะทางอาชีพเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นระดับของความสำเร็จของงานในแต่ละขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล การพิจารณาโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพจึงมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของตัวแปรต่าง ๆ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ระดับพัฒนาการทางอาชีพ

(Degree of Career Development)



แผนภูมิโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพ (The Construct of vocational maturity) ของ จอห์น โอ ไครท์ส (John O. Crites)

องค์ประกอบทั่วไป 4 ประการ ในแผนภูมิแสดงโครงสร้างของวุฒิภาวะทางอาชีพอธิบายได้ดังนี้

1. เจตคติในการเลือกอาชีพ (Career Choice Attitude) ประกอบด้วย
 - 1.1 การมีส่วนร่วม (Involvement) คือ การที่บุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ
 - 1.2 ความรู้เบื้องต้น (Orientation) คือ การที่บุคคลได้รับทัศนคติที่ต่องาน และเห็นคุณค่าของการเลือกอาชีพ
 - 1.3 ความมีอิสระ (Independence) คือ การที่บุคคลสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง
 - 1.4 ความพอใจ (Preference) คือ การที่บุคคลเลือกอาชีพ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ความสามารถในการทำงาน
 - 1.5 มโนทัศน์ (Conception) คือ การที่บุคคลมีมโนทัศน์ในการเลือกที่ถูกต้อง
2. ความสามารถในการเลือกอาชีพ (Career Choice Competencies) หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้
 - 2.1 การแก้ปัญหา (Problem Solving) คือ การที่บุคคลทราบว่าเขาจะทำอะไร
 - 2.2 การวางแผน (Planning) คือ การที่บุคคลมองถึงอนาคตข้างหน้า
 - 2.3 ข้อเสนอแนะทางอาชีพ (Occupational Information) คือ การที่บุคคลทราบข้อมูลเกี่ยวกับงานและรู้จักงาน
 - 2.4 การประเมินตนเอง (Self Appraisal) คือ การที่บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตน
 - 2.5 การเลือกจุดมุ่งหมาย (Goal Selection) คือ การที่บุคคลเลือกงานที่เหมาะสมกับตนเอง
3. การเลือกอาชีพอย่างเป็นจริง (Realism of Career Choice) หมายถึง การที่บุคคลเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงตนเองและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนโอกาสที่จะเป็นไปได้ คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างความสามารถของตน (Abilities)

ความสนใจ (Interests) บุคลิกภาพ (Personality) และชั้นทางสังคม (Social Class)

4. ความคงที่ในการเลือกอาชีพ (Consistence of Career Choice) เมื่อบุคคลมีวุฒิภาวะทางอาชีพเพิ่มขึ้น บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพที่เขาชอบ และคิดว่ามีความเหมาะสมระหว่างเวลา (Time) สาขาอาชีพ (Field) และระดับอาชีพ (Level) อย่างแน่นอนและเที่ยงตรงขึ้น คือ ไม่คิดเปลี่ยนอาชีพไปเรื่อย ๆ

มิติของวุฒิภาวะทางอาชีพของวัยรุ่น

สุดา อ่อนช้อย (2520 : 15 - 16 ; อ้างอิงมาจาก Crites. 1965) ได้กล่าวถึงมิติของวุฒิภาวะทางอาชีพของวัยรุ่นว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ประการคือ

1. การทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาการเลือกอาชีพ และการใช้แหล่งทรัพยากรในการแก้ปัญหา (Orientation to Vocational Choice)
2. ความมั่นคงในการเลือกอาชีพระยะยาว (Consistency of Vocational Choice)
3. การแสวงหาข้อมูลและการวางแผนเลือกอาชีพ (Information and Planning)
4. การมีความถนัด และความพึงพอใจในอาชีพ (Crystallization of Traits)
5. การรู้ขอบเขตของการเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ และข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตน (Wisdom of Vocational Choice)

โครสส์ (Crites. 1978 : 3 - 4) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของมิติของวุฒิภาวะทางอาชีพดังกล่าว แล้วสรุปเป็นองค์ประกอบของวุฒิภาวะทางอาชีพ 2 ส่วน คือ

1. กระบวนการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย
 - 1.1 เจตคติในการเลือกอาชีพ
 - 1.2 สมรรถภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพ
2. ผลลัพธ์หรือสิ่งที่เกิดจากการเลือกอาชีพ ประกอบด้วย
 - 2.1 การเลือกอาชีพที่เป็นไปได้
 - 2.2 ความคงที่ในการเลือกอาชีพ

หลักในการวัดภาวะทางอาชีพ

ในการวัดภาวะทางอาชีพของบุคคลจะวัดองค์ประกอบส่วนที่ 1 คือ เจตคติในการเลือกอาชีพ และสมรรถภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Crites. 1979 : 4) เพราะการวัดภาวะทางอาชีพนับเป็นการติดตาม และส่งเสริมพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล (Super. 1960 : 123) ซึ่งจะมีผลกระทบต่องค์ประกอบส่วนที่ 2 อันได้แก่ ความคงที่ในการเลือกอาชีพและการเลือกอาชีพที่เป็นไปได้

โครสท์ (Crites. 1973 : 6 - 8) ได้สร้างแบบวัดภาวะทางอาชีพ โดยแบ่งมิติการวัดเป็น 2 มิติ คือ

1. เจตคติในการเลือกอาชีพ
2. สมรรถภาพในการตัดสินใจเลือกอาชีพ

ในการประเมินผลการให้คำปรึกษาและการแนะแนวทางอาชีพที่มีต่อภาวะทางอาชีพของบุคคล มักนิยมใช้แบบวัดภาวะทางอาชีพด้านเจตคติในการเลือกอาชีพ (Career Inventory - Attitude Scales) ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงภาวะทางอาชีพ 5 ส่วน คือ

1. การที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกอาชีพของตนเอง โดยไม่ปล่อยภาระในการเลือกอาชีพให้กับบุคคลอื่น เช่น บิดา มารดา หรือเพื่อน ฯลฯ
2. การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและเห็นคุณค่าในการทำงาน
3. การที่บุคคลมีความพอใจในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในการเลือกอาชีพ
4. การที่บุคคลมีอิสระในการตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยตนเอง
5. การที่บุคคลมีความเข้าใจในกระบวนการเลือกอาชีพที่ถูกต้อง คงที่ไม่เปลี่ยนแปลง

เปลี่ยนแปลง

กรีนวูด (Greenwood. 1983 : 2981-A) ได้ศึกษาความแตกต่างของภาวะทางอาชีพของนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกวิชาเอกแล้ว เข้าร่วมเรียนวิชาการตัดสินใจทางอาชีพกับนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกวิชาเอกแต่ได้ร่วมเรียนวิชาการตัดสินใจทางอาชีพพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บูธ (Booth. 1985 : 789-A) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับภาวะทางอาชีพของนักศึกษาในวิทยาลัยออเดสสา (Odessa College) พบว่า อายุและเชื้อชาติเป็นตัวทำนายภาวะทางอาชีพ และพบความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพระหว่างเพศหญิงและเพศชาย นักศึกษาที่เลือกวิชาเอกแล้ว กับนักศึกษาที่ยังไม่ได้เลือกวิชาเอก นอกจากนี้ยังพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของคะแนนวุฒิภาวะทางอาชีพระหว่างนักศึกษาที่ตัดสินใจเลือกวิชาเอกแล้ว กับนักศึกษาที่ยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกวิชาเอก

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาวุฒิภาวะทางอาชีพกับการเลือกอาชีพนั้นมีน้อยมากที่พบ มีเพียง 2 เรื่อง คือ งานวิจัยของ พกา บุญเรือง (2520 : 114) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ วุฒิภาวะทางอาชีพ และการควบคุมภายในภายนอกของนิสิตในคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จำนวน 185 คน ผลการศึกษาพบว่า นิสิตที่เลือกอาชีพอย่างเป็นจริงมีวุฒิภาวะทางอาชีพสูงกว่าผู้ที่เลือกอาชีพอย่างไม่เป็นจริง ส่วน อรอนงค์ แจ่มพล (2528 : 457) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของวุฒิภาวะทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สมรรถนะผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตชั้นปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า วุฒิภาวะทางอาชีพเป็นตัวทำนายการตัดสินใจเลือกอาชีพที่ดีที่สุด

จากงานวิจัยดังกล่าวพบว่า วุฒิภาวะทางอาชีพกับการเลือกอาชีพนั้นมีทั้งสัมพันธ์กันและไม่สัมพันธ์กัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคิดจะทำการศึกษาอีกครั้งเพื่อให้ได้ผลที่อาจจะนำมาสู่การสรุปผลที่แน่ชัดต่อไป

ค่านิยมในอาชีพ (Occupational Values)

มีผู้ให้คำนิยามของคำว่า ค่านิยมไว้หลายท่าน เช่น สก็อต (Scott. 1965 : 3) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า หมายถึง ความคิดรวบยอด หรืออุดมคติของบุคคลที่ใช้พิจารณาความดี ความถูกต้องหรือความผิด ซึ่งเป็นผลมาจากการสังเกต และความสนใจของบุคคลนั้น สำหรับ เครช (Krech. 1962 : 102) ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งที่มีความต้องการของตนว่า เป็นสิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่เป็นที่ต้องการของตนว่าเป็นสิ่งที่ไม่ดี

ในปี ค.ศ. 1969 โรคิช (Rokeach. 1969) ได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ว่า ค่านิยม คือ ความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวร ที่เชื่อว่า "วิถิปฏิบัติ" บางอย่างหรือ "เป้าหมายของชีวิต" บางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือ หรือปฏิบัติมากกว่า "วิถิปฏิบัติ" หรือ "เป้าหมายชีวิตอย่างอื่น" นอกจากนี้ โรคิช ได้อธิบายธรรมชาติของค่านิยมไว้อีกด้วยว่า ประการแรกคือ ค่านิยมมีลักษณะเป็นเชิง ถาวร แต่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้ตามประสบการณ์ในช่วงชีวิตของบุคคล ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในลักษณะชั่วคราวตามอารมณ์ขึ้น ๆ ลง ๆ ของมนุษย์ ทั้งนี้เพราะว่า ค่านิยมจะมีระดับความสำคัญแตกต่างกัน ค่านิยมที่บุคคลจัดให้มีระดับความสำคัญมาก จะเปลี่ยนแปลงยากกว่าค่านิยมที่มีระดับความสำคัญรองลงมา ส่วนในทัศนะของ เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254) ให้ความหมายของค่านิยมในอาชีพว่า หมายถึง แนวโน้มที่บุคคลมีปฏิกิริยาต่อความพอใจหรือไม่พอใจเกี่ยวกับงาน อันเป็นผลมาจากการสังเกตพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบแล้ว

ส่วน กิ้นซ์เบิร์ก และคนอื่น ๆ (Ginzberg and others. 1967) ได้กล่าวถึงค่านิยมในส่วนที่สัมพันธ์กับงานหรืออาชีพไว้ว่า ค่านิยมของบุคคลจะช่วยในการวางแผนการเลือกงานหรืออาชีพของบุคคลนั้น และค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดว่า บุคคลนั้นจะเลือกงานหรือเลือกประกอบอาชีพใด และเมื่อเขาเลือกงานหรืออาชีพนั้นแล้ว เขาจะมีความสุขในงานหรืออาชีพนั้นหรือไม่ ตัวอย่างเช่น บุคคลที่มีค่านิยม "ความมีอิสระ" มักจะหลีกเลี่ยงการประกอบอาชีพที่มีกฎเกณฑ์ตายตัว หรือมีโครงสร้างของงานที่ไม่ยืดหยุ่น ทั้งนี้เพราะว่า หากเขาประกอบอาชีพนั้น ๆ เขาก็จะไม่มีความสุข เพราะสิ่งที่เขายึดถือนั้น ขัดกับค่านิยมของงานหรืออาชีพที่เขาประกอบ นอกจากนี้ ข้อที่ควรคำนึงถึงประการหนึ่งคือ ทุก ๆ อาชีพจะมีค่านิยมของอาชีพนั้น ๆ นอกจากนี้ ซูเปอร์ (Super. 197) ได้กล่าวถึง ค่านิยมในการทำงานว่า หมายถึงสิ่งที่บุคคลเชื่อว่า มีค่าและมีความสำคัญต่อการทำงานของเขา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานที่เขาทำ หรือเป็นความรู้สึกพึงพอใจอันเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากงานของเขา สิ่งที่เรายึดถือแต่ละอย่างนี้มีความสำคัญไม่เท่าเทียมกันเสมอไป บางอย่างอาจมีความสำคัญอย่างใหญ่หลวงต่อคนบางคน แต่บางอย่างก็อาจมีความสำคัญน้อยมากต่อคนอื่น ๆ ก็ได้ สอดคล้องกับ ฟ่องพรหม เกดพิทักษ์ (2530 : 50) ได้ให้ความหมายของค่านิยมจากข้อความต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ค่านิยม หมายถึง สภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยมว่า ควรยึดถือหรือยึดมั่นเพื่อจะได้บรรลุถึงวัตถุประสงค์

หรือความมุ่งหมายของสังคมหรือของตัวเองเอง นอกจากนี้ ค่านิยมยังเป็นความเชื่อ มีลักษณะถาวรมักจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัย และตามความคิดเห็นของคนในสังคม ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้กำหนดพฤติกรรมการปฏิบัติ และทำหน้าที่เป็นตัวบ่งชี้ถึงความต้องการของมนุษย์ อีกทั้งค่านิยมของบุคคลจะช่วยให้ในการวางแผนการเลือกงานหรืออาชีพของบุคคลนั้น ค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดว่า บุคคลจะเลือกงานหรือเลือกประกอบอาชีพใด และเมื่อเขาเลือกงานหรืออาชีพนั้นแล้ว เขาจะมีความสุขในงานหรืออาชีพนั้นหรือไม่ ส่วนค่านิยมในการทำงานนั้น เป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อว่า มีค่า และมีความสำคัญต่อการทำงานของเขา และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ เป็นความรู้สึกที่พอใจที่คนเรามักจะแสวงหาจากงานที่เขาทำ

องค์ประกอบของค่านิยมในอาชีพ

เนื่องจากค่านิยมเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเลือกอาชีพ จึงได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพไว้บ้าง และแต่ละคนได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็นหลาย ๆ ด้านแตกต่างกันไปบ้าง คล้ายคลึงกันบ้าง ดังต่อไปนี้

เซนเตอร์ส (Centers. 1949 : 151 - 160) ได้สร้างแบบสอบถามขึ้นมาชุดหนึ่งเรียกว่า Job Values and Desires Questionnaires ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ 10 ด้าน คือ

1. ด้านความเป็นผู้นำ (Leadership)
2. ด้านประสบการณ์ที่น่าสนใจ (Interesting Experience)
3. ด้านความนิยมนับถือ (Esteem)
4. ด้านอำนาจ (Power)
5. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)
6. ด้านการได้แสดงออกด้วยตนเอง (Self - Expression)
7. ด้านรายได้ (Profit)
8. ด้านชื่อเสียง (Fame)
9. ด้านการบริการสังคม (Social Service)
10. ด้านความมีอิสระ (Independence)

มิลเลอร์ (Miller. 1956 : 244 - 246) ได้ศึกษาค่านิยมในอาชีพของนักศึกษา
ระดับมหาวิทยาลัย โดยแบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security)
2. ด้านความพอใจในอาชีพ (Career Satisfaction)
3. ด้านเกียรติยศ (Prestige)
4. ด้านบริการสังคม (Social Rewards)

กริบบอนส์ และโลเนส (Gribbons and Lohnes. 1965 : 250) ได้แบ่ง
ค่านิยมในอาชีพออกเป็น 12 ด้าน คือ

1. ด้านความก้าวหน้า (Advancement) หมายถึง โอกาสที่จะรุ่งเรือง และ
ก้าวหน้าในการทำงาน มีอนาคตดี สามารถที่จะได้เป็นผู้จัดการในองค์กรและสามารถที่จะ
ทำงานโดยได้จากงานระดับต่ำขึ้นไปถึงงานระดับสูงได้
2. ด้านความต้องการ (Demand) หมายถึง งานที่เป็นที่ต้องการของสังคม
3. สภาพทางภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว (Geographic Location Travel)
หมายถึง งานที่ได้ท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ และได้รับการเรียนรู้จากการท่องเที่ยว
4. ด้านความสนใจ (Interest) หมายถึง งานที่ตนสนใจจะกระทำอย่างแท้จริง
5. การแต่งงานและครอบครัว (Marriage and Family) หมายถึง งานที่พอจะมี
เวลาให้แก่ครอบครัว บ้าน และสัตว์เลี้ยง
6. การบริการสังคม (Social Service) คือ การมีโอกาสดูแลช่วยเหลือผู้อื่น
สามารถทำให้ผู้อื่นได้รับความพอใจได้
7. การเกี่ยวข้องกับบุคคล (Personal Contact) คือ การมีโอกาสดูแลเพื่อน
ใหม่ ๆ ขอบพบปะกับบุคคล และการได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น
8. ด้านความสามารถ (Preparation Ability) หมายถึง การทำงานที่ต้องใช้
ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่
9. ด้านเกียรติยศ (Prestige) หมายถึง งานที่ทำให้บุคคลอื่นมีความชื่นชมในตน
ให้การยอมรับและยกย่อง
10. ด้านเงินเดือน (Salary) หมายถึง งานที่มีรายได้ดีพอที่จะจุนเจือครอบครัว
และเหลือเก็บสะสมไว้

11. ด้านความพอใจ (Satisfaction) หมายถึง งานที่ทําแล้วทำให้เกิดความสุข ความพอใจ ได้ทํานสิ่งที่ได้ผลคุ้มค่า

12. จุดมุ่งหมายส่วนตัว (Personal Goals) หมายถึง งานที่สามารถพัฒนาตนเอง และทำให้รู้จักตนเองดีขึ้น

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254) แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 16 ด้าน คือ

1. ด้านรายได้ดี (Good Income)
2. ด้านความสนใจในงานอย่างแท้จริง (Really Interesting Work)
3. ด้านการใช้ความสามารถพิเศษ (Use Special Talent)
4. ด้านการเดินทาง (Travel)
5. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น (Be Helpful to Others in Society)
6. ด้านการทําทักษะที่เป็นผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความสามารถ (Function in a

Supervisory Capacity)

7. ด้านความก้าวหน้า (Get Ahead Rapidly)
8. ด้านการทำงานกับคน (Work with people)
9. ด้านการทำงานกับสิ่งของวัตถุ (Work with Things or Materials)
10. ด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security Future)
11. ด้านการใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Do Original, Creative Work)
12. เป็นอิสระ (Free from Supervision in One's Work)
13. มีเวลาพอที่จะให้แก่ครอบครัว (Have Enough Time for One's Family)
14. มีเวลาพอที่จะอุทิศให้แก่งานอดิเรก (Have Time to Pursue One's

Interests and Hobbies)

15. มีโอกาสที่จะศึกษาต่อไปได้อีก (Have Opportunity to Pursue Further Studies)

16. มีโอกาสที่จะพัฒนาทักษะในการทำงาน (Have Opportunity to Improve Work Skills)

โรเซนเบิร์ก และคนอื่น ๆ (Rosenberg and others. 1970 : 215 - 216)

ได้คิดรวบรวมค่านิยมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

ผลปรากฏว่า ค่านิยมที่สำคัญได้อยู่ที่การมีรายได้ และมีเกียรติสูงเท่านั้น แต่อยู่ที่มีความพอใจด้านอื่น ๆ ซึ่งรวบรวมได้ 9 ประการ คือ

1. เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความสามารถและความฉันทิพิเศษ
2. เป็นงานที่มีรายได้ดี
3. เปิดโอกาสให้ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นมากกว่าที่จะอยู่กับวัตถุสิ่งของ
4. เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้เต็มที่
5. ทำให้มีเกียรติและสถานภาพทางสังคมสูง
6. มีอนาคตที่มั่นคงปลอดภัย
7. เปิดโอกาสให้มีอิสระอย่างเต็มที่
8. เปิดโอกาสให้ใช้ภาวะผู้นำ
9. เปิดโอกาสให้ได้ช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ

สำหรับคนไทยที่ศึกษาเรื่องค่านิยมในอาชีพ และได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็นด้าน ๆ

ก็คือ จิตรอารี เนตรหิน (2513 : 77) ซึ่งได้แบ่งค่านิยมในอาชีพออกเป็น 7 ด้าน คือ

1. ด้านความมั่นคงปลอดภัย
2. ด้านรายได้
3. ด้านความเป็นผู้นำ
4. ด้านความเป็นอิสระ
5. ด้านเกียรติยศชื่อเสียง และความก้าวหน้า
6. ด้านการบริการสังคม
7. ด้านความพอใจในการทำงานกับธรรมชาติ

นอกจากนี้ ซูเปอร์ (Super. 1970) ได้จำแนกค่านิยมในการทำงานเป็น 15 ด้าน คือ

1. ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เกี่ยวกับการประดิษฐ์ คิดค้น ออกแบบ และพัฒนาแนวคิดใหม่ ๆ ค่านิยมในการทำงานด้านความคิดสร้างสรรค์นี้เกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีความสนใจทางด้านศิลปะและวิทยาศาสตร์ และจะพบในบุคคลที่ชอบแสดงความรู้สึนึกคิดของตนเอง

2. ค่านิยมในการทำงานด้านการบริหารหรือการจัดการ (Management) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีการวางแผนและจัดสรรงานให้ผู้อื่นทำ ค่านิยมด้านนี้ จะพบในบุคคลที่ชอบงานด้านธุรกิจ หรือบุคคลที่สนใจในการติดต่อกับงานหลาย ๆ อาชีพ หรือบุคคลที่ชอบวางแผนการทำงานของตนเอง

3. ค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผล (Achievement) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ส่งเสริมให้บุคคลประสบผลสำเร็จจากการทำงาน และก่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน ทั้งยังเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลมุ่งมั่นทำงานเพื่องานด้วย บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านสัมฤทธิ์ผลนี้ จะมีลักษณะมุ่งมั่นในการทำงาน และต้องการเห็นผลสำเร็จในการทำงาน

4. ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อม (Surrounding) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีบรรยากาศสุขสบาย และบุคคลที่ทำงานในสภาพแวดล้อมนั้นแล้วเกิดความสุข ค่านิยมในการทำงานด้านสภาพแวดล้อมนี้ เน้นสภาพแวดล้อมทางวัตถุที่จะช่วยอำนวยความสะดวกแก่บุคคลประสบความสำเร็จในการทำงาน เช่น สภาพที่ทำงานที่สะอาด ไม่มีเสียงอึกทึกไม่ร้อนจัดหรือเย็นจัดเกินไป สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อบุคคลที่มีความสนใจสภาพแวดล้อมพร้อม ๆ กับสนใจในการทำงาน

5. ค่านิยมในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Supervisory Relations) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่ต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาและผู้บังคับบัญชา จะต้องเป็นบุคคลที่มีเหตุผลและยุติธรรม

6. ค่านิยมในการทำงานด้านวิถีชีวิต (Way of Life) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ชีวิตตามที่ตนต้องการ หรือชอบ หรืออยากจะเป็น

7. ค่านิยมในการทำงานด้านความมั่นคงปลอดภัย (Security) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีความมั่นคงปลอดภัย ทำให้ผู้ทำงานนั้น ๆ มั่นใจได้ว่า จะมีงานทำตลอดไป

8. ค่านิยมในการทำงานด้านผู้ร่วมงาน (Associates) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับลักษณะงานที่ทำให้บุคคลนั้นได้ติดต่อกับผู้ร่วมงานที่ตนพอใจ โดยเฉพาะผู้ร่วมงานในระดับเดียวกันหรือต่ำกว่า

9. ค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ (Esthetics) เป็นค่านิยมที่เกี่ยวกับงานที่ช่วยให้บุคคลได้สร้างสิ่งสวยงาม และเพิ่มความงดงามให้แก่โลก บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านสุนทรีย์ ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่มีความสนใจงานทางศิลปะ

10. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี (Prestige) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งให้เกียรติกับบุคคลที่ทำงานนั้น ค่านิยมในการทำงานด้านความมีศักดิ์ศรี แสดงให้เห็นว่า บุคคลปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น มากกว่าจะอยู่ในสถานะที่มีอำนาจเหนือผู้อื่น ค่านิยมในด้านนี้จะสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจในงานที่ต้องติดต่อกับบุคคลหลาย ๆ อาชีพ

11. ค่านิยมในการทำงานด้านความมีอิสระ (Independence) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานซึ่งบุคคลที่ทำงานนั้นมีอิสระในการทำงานตามที่ตนปรารถนา ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่า บุคคลที่ทำงานนั้นมักจะมุ่งในด้านความพึงพอใจของตนเอง

12. ค่านิยมในการทำงานด้านการทำงานหลาย ๆ ด้าน หรือความหลากหลายของงาน (Variety) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลทำงานหลาย ๆ ด้าน ในขณะเดียวกัน งานที่ทาก็ต้องไม่ซ้ำซาก จาเเจ ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่า บุคคลจะทำงานตามความพึงพอใจของตนมากกว่ามุ่งทำงานเพื่องาน

13. ค่านิยมในการทำงานด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic Returns) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่มีรายได้ดี สามารถรายได้มาจัดซื้อสิ่งของเพื่อสนองความต้องการได้ บุคคลที่มีค่านิยมในการทำงานด้านนี้ จึงมีความปรารถนาที่จะได้รับรายได้เพื่อมาซื้อวัตถุสิ่งของที่จะช่วยอำนวยความสะดวกสบายให้ตนเอง

14. ค่านิยมในการทำงานด้านบริการสังคม (Altruism) เป็นค่านิยมซึ่งสัมพันธ์กับงานที่สามารถให้สวัสดิการ ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์บุคคลอื่น และก่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ค่านิยมในการทำงานด้านนี้ แสดงให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความสนใจ หรือมีค่านิยมในการบริการสังคม

15. ค่านิยมในการทำงานด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation) เป็นค่านิยมที่สัมพันธ์กับงานที่เปิดโอกาสให้บุคคลได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ ประเมินผลการทำงานของตนจากการเรียนรู้ และสามารถคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นนามธรรม ให้เป็นรูปธรรมได้

จะเห็นได้ว่า องค์ประกอบของค่านิยมในการเลือกอาชีพนั้น มีพื้นฐานไว้เป็นด้านต่าง ๆ กันมากบ้างน้อยบ้าง แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งองค์ประกอบของค่านิยมในการเลือกอาชีพตาม เพียสรี จินดาศักดิ์ (2535 : 134 - 137) ซึ่งแบ่งออกเป็น 17 ด้าน ซึ่งปรับปรุงมาจากของ ซูเปอร์ (Super. 1970) ดังต่อไปนี้

1. ค่านิยมในอาชีพด้านความคิดสร้างสรรค์
2. ค่านิยมในอาชีพด้านการบริหาร
3. ค่านิยมในอาชีพด้านสัมฤทธิ์ผล
4. ค่านิยมในอาชีพด้านสภาพการทำงาน
5. ค่านิยมในอาชีพด้านความสัมพันธ์กับนายจ้าง
6. ค่านิยมในอาชีพด้านวิถีชีวิต
7. ค่านิยมในอาชีพด้านความมั่นคง
8. ค่านิยมในอาชีพด้านสุนทรีย์
9. ค่านิยมในอาชีพด้านความมีเกียรติ
10. ค่านิยมในอาชีพด้านความสัมพันธ์กับนายจ้าง
11. ค่านิยมในอาชีพด้านความเป็นอิสระ
12. ค่านิยมในอาชีพด้านการทำงานหลาย ๆ อย่าง
13. ค่านิยมในอาชีพด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ
14. ค่านิยมในอาชีพด้านการให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่น
15. ค่านิยมในอาชีพด้านการกระตุ้นให้ใช้ปัญญา
16. ค่านิยมในอาชีพด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
17. ค่านิยมในอาชีพด้านความต้องการทางสังคม

ผลงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ

ประมวล วิทยากร (2520 : 100 - 114) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ และการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันเลือกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่มีบุคลิกประกอบประกอบอาชีพต่างกัน เลือกอาชีพต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนในจังหวัดนครสวรรค์ มีค่านิยมทางอาชีพเรียงตามลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ คือ ด้านบริการสังคม ด้านเกียรติยศชื่อเสียง

และความก้าวหน้า ด้านความมั่นคงปลอดภัยในอาชีพ ด้านความเป็นอิสระ ด้านความมีอำนาจ และการเป็นผู้นำ ด้านความสามารถ ด้านการทำงานกับธรรมชาติและวัตถุ ด้านรายได้ และ ด้านความมีระเบียบแบบแผน ค่านิยมในอาชีพ และการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การเลือกอาชีพของนักเรียนขึ้นอยู่กับค่านิยมในอาชีพ

นิตยา ธรรมพันธุ์ (2523 : 84 - 106) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ และการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 โรงเรียนมัธยมของรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง เลือกอาชีพแตกต่างกัน โดยนักเรียนชายเลือกอาชีพทหารมากที่สุด ส่วนนักเรียนหญิงเลือกอาชีพพยาบาลมากที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกันจะเลือกอาชีพต่างกัน โดยนักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพหมวดงานที่ใช้วิชาการจะเลือกหมวดงานที่ต้องใช้วิชาการมากที่สุดเช่นกัน และความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในอาชีพกับการเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก

เพอร์โรน (Perrone. 1965 : 254 - 257) ศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมและการเลือกอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนต่างมีความเห็นตรงกันว่า ค่านิยมทางอาชีพที่สำคัญที่สุด คือ การมีรายได้สูง มีความมั่นคงถาวรในอาชีพนั้น ๆ ส่วนค่านิยมที่ไม่สำคัญ ได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานที่เกี่ยวข้องวัตถุ การทำงานโดยอิสระความเห็นเหล่านี้ ทั้งบิดามารดา และตัวเด็กต่างก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

สำหรับผลงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมในอาชีพ และการเลือกอาชีพนั้นยังสรุปทิศทางที่แน่นอนไม่ได้ เนื่องจากมีผู้ศึกษาน้อยมาก และเป็นการศึกษานักเรียนระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น ส่วนนักศึกษาระดับปริญญาตรีนั้น ยังไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษา

บุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

ความหมาย

นวลละออ สุภาพล (2527 : 141) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บุคลิกภาพเก็บตัวเป็นลักษณะที่บุคคลมุ่งเข้าหาตนเองหรือสู่โลกของความรู้สึกส่วนตัว ลักษณะของคนประเภทนี้จะตรงกันข้ามกับประเภทแรก คือ เป็นคนที่ไม่แน่ใจไม่กล้าตัดสินใจ ไตร่ตรอง สงบเสงี่ยม

ไม่ชอบสมาคม หลบหน้าผู้อื่น ปกป้องตนเอง ภายในจิตใจจะมีความไม่วางใจผู้อื่น และมองผู้อื่นด้วยความพิณิจพิเคราะห์ และบุคลิกภาพแสดงตัว เป็นลักษณะที่บุคคลมุ่งสู่โลกภายนอกหรือสู่โลกของความเป็นจริง ลักษณะของบุคคลประเภทนี้คือ ชอบออกสังคม นิสัยเปิดเผย รู้จักผ่อนปรน ซึ่งทำให้ปรับปรุงตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ง่าย มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และไม่จริงจังกับความรูสึกผิดหวัง

ส่วน วันเพ็ญ อายุการ (2512) ได้ให้ความหมายว่า บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจ โดยยึดตนเองเป็นสำคัญ ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวของพวกนี้ มักทำโดยการหลบหนี (Escape) และการเพ้อฝัน (Fantasy) บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่นและโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตนเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริง และการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ ไร้เรื่องทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็น ความประพฤติดของเขาดึงหลักความจริงเป็นและสิ่งที่เป็นอยู่

เสริมวิทย์ ศุภเมธี (2531 : 108 - 109) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคลิกภาพที่ตัดสินใจโดยยึดตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรมักจะทำตามมาตรฐาน และหลักการ เป็นพวกขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจและเอาใจใส่ตัวเอง มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคล ซึ่งสนใจคนอื่น และโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตนเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริง และการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง มีความกล้าหาญ ทำอะไรมีจุดมุ่งหมาย มีข้อมูลให้เห็น ความประพฤติดของเขายึดหลักความเป็นจริง และสิ่งที่เป็นอยู่ และ จุง (Samule. 1981 ; citing Jung. n.d.) กล่าวว่า บุคลิกภาพเก็บตัว คือ ลักษณะของบุคคลที่มีความเคร่งครัด มีหลักเกณฑ์ เชื่อตนเอง ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับบุคคลอื่น ส่วนบุคลิกภาพแสดงตัวจะตรงกันข้ามคือ มีลักษณะเปิดเผย ชอบการสังคม สนุกสนาน ช่างพูด และสามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพเก็บตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ตัดสินใจ โดยยึดถือตัวเองเป็นสำคัญ ไม่ถามคนอื่น จะทำอะไรแล้วมักทำตามมาตรฐานและหลักการ เป็นพวกที่ขาดความยืดหยุ่น ขี้อาย ปรับตัวยาก เป็นผู้ที่สนใจเอาใจใส่ในตัวของตนเอง

มีการวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวของพวกนี้มักทำโดยการหลบหนี และการเพ้อฝัน บุคลิกภาพแสดงตัว หมายถึง ลักษณะของบุคคลซึ่งสนใจในคนอื่น และโลกภายนอก ไม่ค่อยห่วงตัวเอง ชอบความสนุกสนานรื่นเริงและการสมาคม ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ง่าย ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง เป็นคนกล้าหาญ ทำอะไรมีจุดหมาย มีข้อมูลให้เห็นความประพฤติดีของเขาถือหลักความจำเป็น และสิ่งที่เป็นอย่าง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

บุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวนี้ เป็นแบบของบุคลิกภาพของ คาร์ล จี จุง (Carl G. Jung) ซึ่งเป็นจิตแพทย์ชาวเมืองซูริก ตั้งทฤษฎี "จิตวิทยาฝ่ายวิเคราะห์" (Analytical Psychology) จุงได้กล่าวถึงบุคลิกภาพไว้ว่า ทักษะโดยทั่วไปของคนเรามีอยู่ 2 อย่าง คือ หันเข้าหาตนเอง (Introvert) และหันออกจากตนเอง (Extravert) พวกหันออกจากตนเอง ได้แก่ บุคคลซึ่งสนใจโลกภายนอก พวกหันเข้าหาตนเอง ได้แก่ บุคคลซึ่งสนใจเรื่องภายในของตน ทักษะทั้งสองอย่างนี้ โดยทั่ว ๆ ไปอันหนึ่งจะเด่นและอยู่ในจิตสำนึก ขณะที่อีกอันหนึ่งอยู่ภายใต้และอยู่ในจิตไร้สำนึก (Hall and Lindzey, 1957 : 86) ออลพอร์ท (Allport, 1961 : 427 - 428) กล่าวว่า ลักษณะพวกเก็บตัว การตัดสินใจขึ้นอยู่กับตนเอง ถือหลักทุกสิ่งต้องสมบูรณ์ เป็นคนไม่รู้จักยืดหยุ่น มีความรู้สึกละเอียดอ่อน มีการวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง การปรับตัวจะทำได้โดยการหลบหนี และเพ้อฝัน ส่วนลักษณะพวกแสดงตัวของจุงนั้น จะเน้นความสำคัญของสิ่งภายนอก และความเป็นจริงทางสังคม ส่วนพวกเก็บตัวจะคิดแต่เรื่องของตนเอง นำเรื่องต่าง ๆ มาสัมพันธ์กับตัวเอง จุงได้บรรยายลักษณะของพวกแสดงตัวว่า เป็นคนที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ใหม่ ๆ ได้ ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอก ถือการฝึกหัดและยึดหลักความจำเป็นสำคัญ มอนโร (Monroe, 1960 : 808) กล่าวว่า จุงได้แบ่งลักษณะของคนเป็น 2 แบบ คือ พวกเก็บตัว และพวกแสดงตัว พวกเก็บตัวแสดงลักษณะหันเข้าหาตนเอง ขณะที่พวกแสดงตัวมีลักษณะตอบโต้กับภายนอก คำทั้งสองนี้นำไปใช้กับการปรับตัวทางสังคม คือ พวกหลบหนี ซื่อๆ กับพวกมีส่วนร่วม พวกเก็บตัวชอบที่จะไม่สนใจตัวเอง มีความกลัว ซื่อๆ และเชื่องช้า ทำอะไรด้วยความระมัดระวัง พวกแสดงตัวเป็นพวกที่มีกำลังมาก กระฉับกระเฉง ข่างพูด ดีใจ ยินยัด และมีการกระทำที่ทันหันใจเร็ว

ผลงานวิจัยกับบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว

สำหรับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงเกี่ยวกับการเลือกงานมีน้อย จึงขอเสนอผลงานวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว เก็บตัว กับความสนใจในอาชีพ โดยการศึกษาความสัมพันธ์ของ สมจิต อภิชนาพงศ์ (2523) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ผู้วิจัยคิดว่าน่าจะลองศึกษาอีกครั้งหนึ่ง เพราะในมัจจุบันอาชีพมีเพิ่มมากขึ้น และตัวแปรบุคลิกภาพแสดงตัวเก็บตัว ซึ่งมีความสำคัญจึงน่าจะพบความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนอกหลักสูตร

ความหมายของกิจกรรมนอกหลักสูตร

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2504 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า "กิจกรรม" คือ การทำงานและการกระทำทุกอย่างในโรงเรียน กิจกรรมอาจอยู่ในหลักสูตรหรือนอกหลักสูตรก็ได้ ถ้ากิจกรรมใดจัดไว้ในหลักสูตรบังคับว่า ต้องเรียน ต้องทำ เรียกว่า กิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมใดที่มีได้กำหนดไว้ในหลักสูตรหรือมิได้บังคับว่าต้องเรียนแต่บุคคลในโรงเรียนร่วมกันจัดให้มีขึ้น โดยมุ่งให้เป็นสิ่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นให้ผลดีกว่าเดิมเรียกว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษ

เสริมวิทย์ สุภเมธี (2531 : 3) ได้ให้ความหมายไว้ว่า "กิจกรรม" คือ การให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องมีการเคลื่อนไหว โดยการทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามความถนัด ความสามารถ อาจเป็นงานกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ และกิจกรรมนั้นอาจเกี่ยวข้องกับการเรียนโดยตรงหรือเป็นเรื่องที่สนองตอบชีวิตความเป็นอยู่โดยทั่ว ๆ ไปก็ได้ ซึ่งมักจะใช้คำว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร และกิจกรรมร่วมหลักสูตร สอดคล้องกับเฮอเบิร์ต (Herbert. 1965 : 30) กล่าวว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร หมายถึงงานต่าง ๆ ที่นักศึกษาปฏิบัติภายใต้การแนะนำอย่างถูกวิธี และอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน โดยไม่มีเรื่องคะแนนมาเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528 : 130 - 131) ยังได้ให้ความหมายเพิ่มเติมอีกว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรจัดขึ้นเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ทุกคนต้องศึกษาตามหลักสูตร โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง

ของผลการศึกษา กิจกรรมนอกหลักสูตรมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนานักศึกษา หมายรวมถึงการงานที่สถาบันจัดให้แก่นักศึกษาหรือส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกันขึ้นเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมนอกหลักสูตรเป็นกิจกรรมหลากหลายที่สถาบันจัดให้แก่นักศึกษาหรือส่งเสริมให้นักศึกษาจัดขึ้นเองตามความสนใจ และสมัครใจ ภายใต้คำแนะนำและอยู่ในความรับผิดชอบของสถาบัน เพื่อพัฒนานักศึกษาทางด้านต่าง ๆ นอกเหนือไปจากสิ่งที่บังคับให้ศึกษาตามหลักสูตร โดยไม่ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของผลการศึกษา

ความสำคัญของกิจกรรมนักศึกษา

อาทร ชนเห็นชอบ (2524 : 1) ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย กล่าวในรายงานผลการส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัยว่า กิจกรรมนักศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณสมบัติเสริมสร้างบุคลิกภาพและสมรรถภาพด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนิสิตนักศึกษา นอกเหนือไปจากการฟังคำบรรยายในมหาวิทยาลัย เพื่อให้นักศึกษาสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่เพียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความสามารถ มีวิจรรย์ญาณ เสียสละต่อส่วนรวม มีคุณธรรม มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกายและจิตใจ

ในต่างประเทศมีนักการศึกษากล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนอกหลักสูตรหลายคน จากอบสัน (Jacobson. 1963 : 272) สรุปได้ว่า แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้แนวความคิดมาจากนักการศึกษาชื่อ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ซึ่งให้ข้อคิดว่าการศึกษาคือ การรวบรวมประสบการณ์ที่มีคุณค่าให้แก่นักศึกษา ซึ่งหมายถึง การที่นักศึกษาได้เรียนรู้และรับรู้สิ่งต่าง ๆ จากสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าเหมาะสมแก่นักศึกษา ต่อมา เพรดเวล (ราตรี พงษ์สุวรรณ. 2539 ; อ้างอิงจาก Fredwell. 1964 : 54) ได้เปิดสอนวิชากิจกรรมนอกหลักสูตรขึ้นที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย ที่วิทยาลัยวิลเลียมแอนด์แมรี ได้จัดให้มีสภานักศึกษา (Student Council) ขึ้นเป็นแห่งแรก หลังจากนั้นมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้จัดให้มีกิจกรรมนักศึกษาขึ้นแต่เรียกชื่อต่าง ๆ กัน

เช่น กิจกรรมร่วมหลักสูตร (Cocurricular Activities) กิจกรรมพิเศษ (Special Activities) กิจกรรมนอกห้องเรียน (Outside Classroom Activities) กิจกรรมนักศึกษา (Student Activities) เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนิสิต

กิจกรรมนิสิตถือได้ว่าเป็นการให้โอกาสแก่นิสิตได้มีส่วนในการแสดงความสามารถ การตัดสินใจ การทำงาน การปรับปรุงบุคลิกภาพ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนิสิต จึงควรมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2525 : 132)

- 1) เพื่อพัฒนาให้นิสิตมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น
- 2) เพื่อฝึกให้นิสิตมีความรับผิดชอบ สามารถปกครองตนเองได้
- 3) เพื่อฝึกความคิดและการตัดสินใจของนิสิต
- 4) เพื่อพัฒนาสติปัญญาของนิสิต
- 5) เพื่อให้นิสิตเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคต และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 6) เพื่อให้นิสิตรู้จักทักษะทางสังคม รู้จักเสียสละและทำงานให้ส่วนรวม
- 7) เพื่อให้นิสิตพัฒนาลักษณะนิสัย ความกตัญญูและความคิดที่ดี
- 8) เพื่อให้นิสิตมีความสามัคคี

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมนิสิตมุ่งที่จะกระทำสิ่งสามประการ คือ เพื่อตัวของนิสิต เพื่อสถาบันการศึกษา และเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับสังคม จาไมแอส (Jamias. 1969 : 98) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนิสิตว่า เป็นการฝึกฝนการให้มีส่วนร่วมในวิถีชีวิตแห่งประชาธิปไตย พัฒนาสติปัญญาและสร้างความกระตือรือร้น ฝึกฝนด้านศิลปะ และความงาม สร้างเสริมความร่วมมือในสังคม พร้อมกับสร้างโอกาสให้นิสิตได้สำนึกถึงกฎเกณฑ์และระเบียบข้อบังคับของสถาบัน

จะเห็นได้ว่า การบริหารงานกิจกรรมนอกหลักสูตรของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นักศึกษาสามารถกระทำได้ในนามของพรรคหรือชมรม ซึ่งทำหน้าที่แทนนักศึกษาและดูแลส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของนักศึกษา โดยเฉพาะในด้านกิจกรรม สวัสดิการ การกีฬา การสังคม การพักผ่อน และการบันเทิงจากบทบาท นอกจากนี้วัตถุประสงค์ในบางข้อยังกล่าวถึงการเพิ่มพูนความรู้ด้านอาชีพในอนาคต อันจะนำไปสู่การเลือกอาชีพที่เป็นได้ สอดคล้องกับ โคเฮน (Cohen. 1964 : 38 - 39) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่นักศึกษาได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมในมหาวิทยาลัยจะมีผลต่อทัศนคติ และบุคลิกภาพในการพัฒนาชีวิตของนักศึกษาแต่ละคน และ เบญจวรรณ พาณิชวรพันธุ์ (2523 : 63 - 65) ศึกษาความคิดเห็นของนิสิตคณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมกิจกรรมนิสิต พบว่า นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อ สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนและต้องการทำงานร่วมกับผู้อื่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงระหว่างกิจกรรมนอกหลักสูตรกับการเลือก งาน ยังไม่พบว่ามีผู้ใดศึกษา เป็นแต่เพียงสำรวจความคิดเห็นพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรม นอกหลักสูตร และการศึกษากิจกรรมร่วมหลักสูตรกับตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งพบนามกล่าวอ้างดังที่ จะกล่าวต่อไปนี้

ไมเออร์ (Myers. 1952 : 415 - 426) ได้ศึกษาพบว่า นิสิตที่ประสบผลสำเร็จ ในการเรียน รายงานว่า ตนได้เข้าร่วมกิจกรรมและมีความรับผิดชอบในงานของมหาวิทยาลัย ส่วนนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำเข้าร่วมกิจกรรมและมีหน้าที่ในการช่วยงานของวิทยาลัย น้อยกว่าหรือไม่ร่วมเลย

ส่วนอวยชัย วิยสุวรรณ (2521 : 49 - 54) ได้ศึกษาการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียน โดยใช้องค์ประกอบที่อยู่นอกเหนือความสามารถทางสติปัญญา ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมนอกชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับ ชีระ นทีวุฒิกุล (2523 : 4 - 43) ได้ศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผลความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสอดคล้อง

กับอันดับการจัดกิจกรรมนิต 9 ประเภท คือ กิจกรรมทางวิชาการ กีฬาและสุขภาพ สังคม สงเคราะห์และบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมที่ผลิตสนใจร่วมมากได้แก่ สังคมสงเคราะห์และบำเพ็ญประโยชน์ กีฬาและสุขภาพ ตามลำดับ ซึ่งต่อมา เบญจวรรณ พาณิชวรพันธุ์ (2523 : 63 - 65) ได้สำรวจความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของคณะ พบว่า กิจกรรมที่นิสิตชอบมากที่สุด ได้แก่ ทัศนศึกษารองลงมาได้แก่ กิจกรรมพิเศษเพื่อช่วยเหลือชุมชนดนตรี ภาพยนตร์และละคร ตามลำดับ

บังอร ชูพงศ์ (2523 : 63) ศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษา ในกรุงเทพมหานคร พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมร่วมหลักสูตร ทำให้นักเรียนอาชีวศึกษาได้รู้จักนำเอาความรู้ที่เรียนในห้องเรียนมาปฏิบัติทดลอง และสามารถนำไปใช้กับชีวิตประจำวันได้ การได้ทำงานร่วมกันบ่อยครั้ง ทำให้นักเรียนมีโอกาสรู้จักเพื่อนร่วมโรงเรียนครู อาจารย์ มากยิ่งขึ้น มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รู้จักใช้ความสามารถของตนเองที่มีอยู่ในทางที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม คือ การได้เข้าร่วมกิจกรรมบ่อยครั้ง ทำให้มีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ได้ดีกว่าผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมน้อยครั้งหรือไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเลย และสมใจ ศรีสินรุ่งเรือง (2529 : 186 - 189) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะวิทยาการจัดการ (บริหารธุรกิจ) คณะวิทยาการจัดการ (รัฐประศาสนศาสตร์) และมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะทรัพยากรธรรมชาติ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมนอกหลักสูตรจะมีการปรับตัวดี มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักศึกษาที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งตัวแปรดังกล่าวนี้ผู้วิจัยคิดว่า น่าจะเป็นตัวแปรที่สำคัญสำหรับผู้ที่เลือกงานหรือเกี่ยวข้องกับการเลือกงาน

เพศกับการเลือกอาชีพ

สตรอง (Strong. 1954) ศึกษาความสนใจในอาชีพของเพศชายและเพศหญิง ปี ค.ศ. 1943 พบว่า ความแตกต่างในการเลือกอาชีพขึ้นอยู่กับความสนใจในอาชีพของตนเอง เป็นส่วนใหญ่ เพศหญิงและเพศชายมีความสนใจในอาชีพแตกต่างกันเล็กน้อยเท่านั้น เพศชายสนใจอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเครื่องยนต์กลไก กิจกรรมทางวิทยาศาสตร์ ทหาร การเมืองและอาชีพที่มีลักษณะโลดโผนตื่นเต้น ส่วนเพศหญิงนั้นจะสนใจในงานศิลปะดนตรี กิจกรรมทางวรรณคดี บัญชี ครู และงานด้านสังคมสงเคราะห์ สิ่งที่เพศชายและเพศหญิงมีความสนใจพอ ๆ กันคือ ดนตรี บัญชี

สมสมุทร มุ่งสันติ (2539 : 48) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้ พบว่า นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระแตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีความคิดเห็นในด้านสังคมและเศรษฐกิจสูงกว่าเพศชาย

และเพ็ญศรี จินตศักดิ์ (2535 : 91) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า การเลือกอาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับเพศ โดยนักเรียนหญิงเลือกอาชีพกลุ่มบริการงานเสมียน กลุ่มการจัดการและกลุ่มบริการสุขภาพมากกว่านักเรียนชาย ส่วนนักเรียนชายเลือกอาชีพกลุ่มคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ กลุ่มงานช่าง และกลุ่มธุรกิจก่อสร้างมากกว่านักเรียนหญิง

จะเห็นได้ว่า เพศชายและเพศหญิงมีการเลือกอาชีพที่แตกต่างกัน โดยเพศชายเลือกอาชีพทหาร ช่างเครื่องยนต์กลไก คำนวณ และศิลปะเป็นส่วนมาก ส่วนเพศหญิงเลือกอาชีพพยาบาล งานเสมียน การบริการสังคม ภาษาและวรรณคดีเป็นส่วนมาก สำหรับผลที่ได้น่าจะเปลี่ยนแปลงได้เพราะงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่กำลังเรียนอยู่ในระดับมัธยมศึกษา แต่ถ้าศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนในระดับปริญญาตรีอาจจะมีการวางแผนทางในการเลือกงานแล้วก็เป็นได้

ผลที่ศึกษากับการเลือกอาชีพ

พกา บุญเรือง (2520 : 114) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ วุฒิปริญญาตรี และการควบคุมภายใน ภายนอก ของนิสิตในคณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน จำนวน 185 คน ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่เรียนคณะต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกอาชีพไม่แตกต่างกัน แต่ผู้วิจัยคิดว่า ในการศึกษาตัวแปรคณะที่ศึกษากับการเลือกอาชีพนั้น น่าจะส่งผลต่อกัน เพราะแนวทางการศึกษาแต่ละคณะ ซึ่งมีสาขาและวิชาเอกที่แตกต่างกัน ดังผลการวิจัยของ บุญจา จิรภัทรพินล (2524 : 115) ได้ศึกษาความปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และปีที่ 4 พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่า อาชีพแพทย์ การช่าง และการสอนเป็นอาชีพที่สังคมต้องการ และตามทัศนคติของนักศึกษานั้น อาชีพใดที่สังคมต้องการมักเป็นอาชีพที่มีเกียรติ และมีรายได้ดีด้วย นอกจากนั้นตามความเหมาะสมระหว่างลักษณะอาชีพกับเพศ บัณฑิตทางครอบครัว และชั้นปีที่ศึกษา มีอิทธิพลต่อความปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษาด้วย

สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวกับการเลือกอาชีพ

นอกจากตัวแปรอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ตัวแปรสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ซึ่งได้แก่ ระดับฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดามารดา ก็เป็นตัวที่สนับสนุนหรือส่งเสริมในการตัดสินใจเลือกอาชีพของนักศึกษาได้ ดังผลงานวิจัยที่กล่าวต่อไปนี้

สมพงษ์ มั่นระวัง (2513 : 161) ได้สำรวจแนวโน้มการเลือกเรียนต่อสายสามัญ และสายอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 จังหวัดสุโขทัย พบว่า ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของเด็กนักเรียนมากกว่าครู นักเรียนที่มีผู้ปกครองทำไร่ ทำนา ทำสวน จะเลือกเรียนต่อสายอาชีพมากกว่าสายสามัญ นักเรียนที่มีผู้ปกครองมีอาชีพค้าขาย ครู และข้าราชการ นักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนต่อสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ

สมพงษ์ อาภาพันธุ์ (2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแตกต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพต่างกันให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบื้อง จันดา (2519) ได้ศึกษาการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน ในโรงเรียนมัธยมแบบประสมภาคเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ม.ศ.3 จำนวน 506 คน เป็นชาย 392 คน หญิง 114 คน โดยใช้แบบสอบถาม 2 ชุด ผลการวิจัยพบว่า อาชีพของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีส่วนสัมพันธ์ในการให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพหมวดต่าง ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ เหตุผลเลือกอาชีพเพื่อความก้าวหน้า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีความต้องการด้านมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง นอกจากนี้ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่างกัน ให้เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่างกัน เช่นเดียวกัน ประมวล วิทยากร (2520) พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองประกอบอาชีพต่างกัน เลือกอาชีพแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำหรับ เครช (Krech. 1962 : 182) เห็นว่า รายได้ของบิดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน นักเรียนมีแนวโน้มที่จะคาดหวังให้ตนเองมีแบบฉบับการดำเนินชีวิตให้เหมือนกับบิดาของตน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในความคาดหวังของนักเรียนที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงได้เปรียบอย่างมาก เนื่องจากได้รับความสนับสนุนทางการเงินในด้านการศึกษาล่าเรียน และเมื่อเริ่มต้นประกอบอาชีพบิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจระดับกลาง มีแนวโน้มที่จะเสียสละเพื่อสนับสนุนทางการเงิน เพื่อการศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรของเขา บิดา มารดาที่มีลักษณะเศรษฐกิจขั้นต่ำกว่าอาจจะไม่สามารถให้การสนับสนุนได้ กล่าวคือ รายได้ของบิดา มารดามากขึ้น ความปรารถนาของบุตรที่จะได้รับรายได้ก็สูงขึ้น และยิ่งกว่านั้น บิดา มารดาที่มีรายได้มาก ต้องการที่สนับสนุนในการให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รวมทั้งการเตรียมพร้อมในเรื่องอาชีพด้วย คอลลาโซ (Callazo. 1976 :

1534 - 1535) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนอาชีพของเด็กหนุ่มสาวชาวเบอร์โตริกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย หญิง จาก 10 โรงเรียน จำนวน 515 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่อยู่ในแหล่งอุตสาหกรรมในเมือง บิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูงหรือรับราชการ มักจะเลือกอาชีพชั้นสูง ส่วนนักเรียนที่อยู่ในชนบท บิดาเป็นชาวนาหรือทำงานหนักจะเลือก อาชีพระดับต่ำเป็นส่วนมาก

และเป็นที่น่าสนใจว่า ในปี พ.ศ. 2539 สมสมุทร มุ่งสันติ ได้ศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษาคณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้ พบว่า นักศึกษาที่มีผู้ปกครองอาชีพต่างกัน มีรายได้ของผู้ปกครองต่างกัน มีความคิดเห็นในการ เลือกประกอบอาชีพอิสระไม่ต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา และรายได้ของครอบครัว ต่างกัน มีการเลือกอาชีพแตกต่างกัน จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาว่า ตัวแปรดังกล่าวจะส่งผลต่อ การเลือกอาชีพหรือไม่

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ

มีผู้ศึกษาองค์ประกอบหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ดังต่อไปนี้คือ

การริสัน (Garrison. 1956 : 415 - 423) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มี อิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยแบ่งออกเป็น

1. องค์ประกอบทางด้านบุคคล ได้แก่ บิดามารดา ญาติ พี่น้อง เพื่อน ตลอดจน ผู้ที่เด็กรู้จัก
2. องค์ประกอบทางด้านส่วนตัวนักเรียน เช่น เพศ สติปัญญา ค่านิยม ความสนใจ ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนในวัยเดียวกัน และทัศนคติของเด็กที่มีต่ออาชีพนั้น ๆ
3. องค์ประกอบทางสังคม เช่น ความต้องการของสังคม เพราะความต้องการทาง สังคมส่งผลถึงโอกาสที่จะได้งานทำ และความก้าวหน้าในการทำงาน

คุก (Cook. 1967 : 799) ศึกษาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของเพศชาย พบว่า การเลือกอาชีพจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีระบบกับพื้นฐานเศรษฐกิจ สังคม ระดับความปรารถนาทางอาชีพ สถิติปัญญา และความสนใจในอาชีพ ส่วนสถานภาพการสมรสของบิดามารดา และความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เอคดี้ (Eaddy. 1969 : 2958A - 2959A) ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียนเกษตรกรรมในรัฐหลุยส์เซียน่า พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ บิดามารดา รองลงมา คือ เพื่อน บุคคลในอาชีพที่เขาเลือก ญาติ บุคคลภายในโรงเรียน และพระ นอกจากนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แบลคเบอร์น (Blackburn. 1975 : 4152A) ศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวัง และความปรารถนาในการศึกษา และอาชีพของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปีสุดท้าย พบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับสูง จะมีความคาดหวัง และความปรารถนาในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนที่บิดามารดามีระดับการศึกษาสูง จะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพสูงด้วย นักเรียนที่บิดามารดามีสถานะทางด้านเศรษฐกิจสูง จะมีความคาดหวังและความปรารถนาในอาชีพสูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีสถานะทางด้านเศรษฐกิจต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง จะมีความคาดหวัง และความปรารถนาในอาชีพในระดับสูง

ส่วนจุฑาภรณ์ วรสุมนต์ (2515 : บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่เรียนสายอาชีพ บิดามารดามีรายได้ 2,000 บาท ถึง 2,500 บาท มีจำนวนมากที่สุดและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน คือ รายได้ของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา และจำนวนบุตรของบิดามารดา ส่วนอาชีพของบิดามารดานั้นไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ อรอนงค์ แจ่มพล (2528 : 457) ซึ่งได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกันของภูมิลำเนาทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน กับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตชั้นปีที่ 2 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ตัวทำนายถึงการตัดสินใจในการเลือกอาชีพที่ดีที่สุด คือ ภูมิลำเนาทางอาชีพ

นอกจากนี้การศึกษาของ มอร์เซอร์ (นิภา วัฒนเวคิน. 2529 : 2 - 3 ; อ้างอิงมาจาก Moser. 1952) ยังพบว่า สถานภาพของบิดามารดา การเป็นตัวแทนของ บิดามารดา จะเป็นตัวการที่ส่งผลต่อการเลือกอาชีพของบุตรเช่นกัน โดยที่รูปแบบของความ สนใจในอาชีพของบุตรขึ้นอยู่กับอัตราและชนิดการลอกเลียนแบบของบิดามารดา

สำหรับเพ็ญศรี จินดาคักดี (2535 : 90) การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือก อาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า การเลือก อาชีพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับ เพศ ความสนใจในอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นตัวแปร ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง อาชีพของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่พบความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยด้านส่วนตัว และปัจจัยด้านครอบครัวสามารถทำนาย การเลือกอาชีพได้มากที่สุด รองลงมาคือ ความสนใจในอาชีพกลุ่มบริการสุขภาพ

จากเอกสารและงานวิจัย ตัวแปรองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการเลือกอาชีพ คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ด้านครอบครัว และ ฐานะทางอาชีพ นอกจากนี้ยังมีแรงจูงใจ และอิทธิพลอื่นอีกที่มีผลต่อการเลือกอาชีพของ นักเรียน คือ ระดับทางเศรษฐกิจสังคม และระดับอาชีพของบิดามารดา นิสิตรักจะเลือกอาชีพ เจริญรอยตามบิดามารดา หรือเลือกอาชีพที่มีระดับใกล้เคียงกับระดับอาชีพของบิดามารดา เป็นต้นว่า บิดามารดาประกอบอาชีพชั้นสูง บุตรก็จะเลือกประกอบอาชีพชั้นสูง และถ้าบิดา มารดาประกอบอาชีพที่อยู่ในระดับต่ำ บุตรก็จะประกอบอาชีพที่อยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้ นักเรียนที่มีสติปัญญาสูงจะเลือกอาชีพชั้นสูงที่ต้องการการฝึกฝนในระดับสูง นักเรียนที่มีความ สามารถทางสมองต่ำ จะเลือกอาชีพที่ต้องการการฝึกฝนในระดับต่ำ และนักเรียนส่วนมาก เลือกเรียนได้ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเลือกงานที่กระทำในเมืองไทยนั้นยังไม่กว้างขวาง และลึกซึ้งเท่าใดนัก แต่ตามที่ผู้ศึกษาวิจัยไว้แล้วนั้น ปรากฏผลใกล้เคียงกันคือ ต้องการ เลือกอาชีพที่มีความมั่นคง ปลอดภัย เป็นอิสระ เป็นงานที่มีเกียรติ เปิดโอกาสให้ได้ใช้ความ สามารถพิเศษ เป็นอาชีพสุจริต และความสบายใจในการทำงาน บิดามารดามีอิทธิพลมากต่อ การเลือกศึกษาต่อ และการเลือกงานอาชีพของผู้เรียน นอกจากนี้ก็มีเพื่อน ๆ อาจารย์ และ บุคคลอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องอีกด้วย

จากการวิจัยที่กล่าวมาแล้ว ส่วนใหญ่ทำกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา การทำวิจัยกับ
 นิสิตนักศึกษามีน้อยมาก ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการ
 เลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยจะศึกษาองค์ประกอบทางจิตวิทยาด้านแรงจูงใจใน
 การเลือกอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ ภาวะทางอาชีพ เน้นด้านทัศนคติในการเลือกอาชีพและ
 บุคลิกภาพว่า องค์ประกอบตัวใดจะมีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกอาชีพของนิสิตในระดับปริญญาตรี
 มากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตชายและนิสิตหญิงชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ทุกวิชาเอกและทุกคณะ ภาควิชาปีการศึกษา 2536 มีจำนวน นิสิตทั้งหมด 735 คน เป็นนิสิตชาย 307 คน และเป็นนิสิตหญิง 428 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ซึ่งประกอบด้วย นิสิตปริญญาตรีปีที่ 4 ทุกวิชาเอกและทุกคณะที่สามารถติดต่อได้ในภาควิชา ปีการศึกษา 2536 จำนวนทั้งสิ้น 365 คน เป็นนิสิตชาย 159 คน นิสิตหญิง 206 คน ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคณะและเพศ

คณะ	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ศึกษาศาสตร์	30	87	117
มนุษยศาสตร์	4	28	32
สังคมศาสตร์	11	25	36
วิทยาศาสตร์	62	42	104
พลศึกษา	49	20	69
ศิลปกรรม	3	4	7
รวม	159	206	365

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1. แบบสอบถามภูมิหลังของนิสิต
2. แบบสำรวจภาวะทางอาชีพ
3. แบบสอบถามค่านิยมทางอาชีพ
4. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ
5. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ
6. แบบสำรวจบุคลิกภาพ

รายละเอียดและลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามภูมิหลังของนิสิต เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทางชีวสังคมของนิสิตและสถานภาพทางสังคมของครอบครัวของนิสิต ทางด้านชีวสังคม ประกอบด้วย การถามเกี่ยวกับ เพศ คณะที่เรียน วิชาเอก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร ส่วนสถานภาพทางสังคมของครอบครัว ประกอบด้วย การถามเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัวต่อเดือน จำนวนคนในครอบครัว สภาพของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา

2. แบบสำรวจภาวะทางอาชีพ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสำรวจภาวะทางอาชีพของ พรณราย ทรัพย์ะประภา แห่งภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งดัดแปลงมาจาก The Career Maturity Inventory Attitude Scale ของไครท์ส (Crites. 1973 : 15) ลักษณะของแบบสำรวจ ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ 50 ข้อ ให้นิสิตอ่านข้อความเหล่านั้นแต่ละข้อ แล้วแสดงความคิดเห็นว่าใช่หรือไม่ใช่ ในแบบสำรวจนี้มีคำเฉลยไว้เพื่อการตรวจสอบ

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบตรงตามคำเฉลย

0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบไม่ตรงตามคำเฉลย

เมื่อรวมคะแนน แล้วนำคะแนนไปเทียบกับค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะทางอาชีพของนิสิตดังกล่าว จะทำให้ทราบระดับภาวะทางอาชีพของนิสิต

ฉะนั้นผู้ที่ได้คะแนนรวมมาก หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพสูง

ผู้ที่ได้คะแนนรวมน้อย หมายถึง ผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอาชีพต่ำ

การหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ Kuder - Richardson 20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .63

3. แบบสอบถามค่านิยมทางอาชีพ ผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามค่านิยมในอาชีพของ เพ็ญศรี จินดาศักดิ์ (2535) ซึ่งได้ดัดแปลงมาจากแบบสอบถามวัดค่านิยมในการทำงานของซูเปอร์ (Super. 1970) ข้อคำถามมีทั้งหมด 34 ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

สำคัญมากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
สำคัญมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
สำคัญปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
สำคัญเพียงเล็กน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่สำคัญเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

การแปลผล

1. ผู้มีค่านิยมในอาชีพใดสูง หมายถึง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของเขาได้สูง

2. ผู้มีค่านิยมในอาชีพใดต่ำ หมายถึง ผู้ที่ตอบแบบสอบถาม ไม่ให้ความสำคัญกับอาชีพนั้นว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจได้

3. ค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำนวน 34 ข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นชนิดความคงที่ภายใน (Internal Consistency) ทั้งหมดเท่ากับ .81

4. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ เป็นแบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ โดยให้นิสิตระบุอาชีพที่นิสิตต้องการประกอบอาชีพเมื่อจบการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วระบุเพียงอาชีพเดียว โดยให้อิสระในการตอบ เมื่อได้คำตอบแล้วผู้วิจัยจึงนำมาจัดเข้ากลุ่มอาชีพที่ผู้วิจัยกำหนดไว้มีทั้งหมด 7 กลุ่มอาชีพ ดังต่อไปนี้

- 4.1 ครู อาจารย์
- 4.2 รับราชการ
- 4.3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- 4.4 ค้าขาย
- 4.5 รับจ้าง บริษัทเอกชน
- 4.6 บัณฑิต แพทย์ ทวี
- 4.7 วิจิตรศิลป์ (จิตรกร)

5. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ ประกอบด้วยแบบสอบถาม 70 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นชนิด 5 ตัวเลือก แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท การตรวจให้คะแนนเป็นการให้แบบก้ำกึ่งน้ำหนัก ลักษณะของข้อความมีทั้งด้านนิมิต (Positive) และด้านนิเสธ (Negative)

ข้อความทางด้านนิมิต จะให้คะแนน ดังนี้

ตอบในช่องมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ตอบในช่องมาก	ให้	4	คะแนน
ตอบในช่องปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ตอบในช่องน้อย	ให้	2	คะแนน
ตอบในช่องน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ข้อความทางด้านนิเสธ จะให้คะแนน ดังนี้

ตอบในช่องมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
ตอบในช่องมาก	ให้	2	คะแนน
ตอบในช่องปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ตอบในช่องน้อย	ให้	4	คะแนน
ตอบในช่องน้อยที่สุด	ให้	5	คะแนน

ฉะนั้น ผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบสอบถามฉบับนี้มาก แสดงว่า เป็นผู้มีแรงจูงใจในการเลือกอาชีพที่สูง ส่วนผู้ที่ได้คะแนนรวมจากแบบสอบถามฉบับนี้น้อย แสดงว่า มีแรงจูงใจในการเลือกอาชีพต่ำ

ค่าความเชื่อมั่น ผู้วิจัยได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นคงที่ภายใน (Internal Consistency) ทั้งฉบับ เท่ากับ .86

6. แบบสำรวจบุคลิกภาพ แบบสำรวจนี้ภาควิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงได้สร้างขึ้น เป็นแบบสำรวจที่มีลักษณะที่แสดงถึงลักษณะการแสดงตัว - เก็บตัว ซึ่งมีทั้งหมด 48 ข้อ

วิธีการพิจารณาแบบสำรวจบุคลิกภาพ ใช้การให้น้ำหนักการพิจารณาเป็นคะแนน โดย

ผู้ที่ได้รับคะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแสดงตัว

ผู้ที่ได้รับคะแนนน้อย หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว

ข้อความที่บ่งถึงลักษณะแสดงตัว ได้แก่ข้อ 1 - 8, 17 - 24 และ 33 - 40

ข้อความที่บ่งถึงลักษณะเก็บตัว ได้แก่ข้อ 9 - 16, 25 - 32 และ 41 - 48

การให้คะแนน

ก. ข้อที่แสดงพฤติกรรมแสดงตัวให้น้ำหนักคะแนนโดยเริ่มจาก ไม่ใช่มากที่สุด ซึ่งเท่ากับ 1 ไปหาน้ำหนักของใ่มากที่สุด ซึ่งเท่ากับ 7

ตัวอย่าง

	ไม่ใช่มาก				ใช่		
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)				(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
ข้าพเจ้าเป็นคนชอบเข้าสังคม	3	2	1	X	2	3	
น้ำหนักคะแนน	1	2	3	4	5	6	7

ผู้ที่เลือกตอบช่วงที่ 1 ทางด้าน ใช่ จะได้ 5 คะแนน

ข. ข้อที่แสดงพฤติกรรมเก็บตัว ให้คะแนนสลับกัน คือช่วงที่ไม่ใช่มากที่สุดจะมีค่าเท่ากับ 7 และช่วงที่ใ่มากที่สุดจะมีค่าเท่ากับ 1

ตัวอย่าง

	ไม่ใช้				ใช้		
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)				(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
ข้าพเจ้าไม่ยากอยู่กับคนหมู่มาก	3	2	1	✗	2	3	
น้ำทักกะแฉน	7	6	5	4	3	2	1

ผู้ที่เลือกตอบช่วงที่ 1 ทางด้าน ใช้ จะได้คะแนน 3 คะแนน

การรวมคะแนน

เมื่อให้คะแนนทุก ๆ ข้อ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้ว นำคะแนนเหล่านั้นมารวมกัน แล้วใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาคะแนนมากน้อย พิจารณาประเมินค่า จัดแยกคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของนิสิตตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

เกณฑ์การพิจารณาคะแนนมากน้อยของแบบสำรวจบุคลิกภาพ

การพิจารณาแบบสำรวจบุคลิกภาพด้วยการใช้น้ำหนักการพิจารณาออกเป็นคะแนน ดังนี้

ผู้ที่ได้รับคะแนนมาก หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว

ผู้ที่ได้รับคะแนนน้อย หมายถึง ผู้ที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

ในการพิจารณาคะแนนมากน้อย ให้ถือหลักเกณฑ์ ดังนี้

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว	ช่วงคะแนน	การประเมินค่า
	336 - 289	มาก
	288 - 240	ปานกลาง
	239 - 191	น้อย
บุคลิกภาพแบบเก็บตัว	ช่วงคะแนน	การประเมินค่า
	190 - 142	มาก
	141 - 93	ปานกลาง
	92 - 48	น้อย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 4 ของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร รวมทั้งหมด 6 คณะ ซึ่งข้อมูลบางส่วนนั้นคณะผู้วิจัยได้เก็บ รวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง แต่บางส่วนนั้นอาจารย์ทางคณะได้อำนวยความสะดวกช่วย เก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบภายในวันและเวลาที่คณะผู้วิจัยกำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บได้ และตรวจลงรหัสแล้วจากนิสิตปริญญาตรีปีที่ 4 ทุกคณะ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประจำปีการศึกษา 2536 จำนวน 365 คน ไปบันทึกลงในแผ่นดิสเก็ตต์ (Diskette) เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS+) และวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีกับภูมิหลัง ของครอบครัวและลักษณะชีวิตสังคมใช้สถิติ การทดสอบไคสแควร์ (Chi - Square)
2. การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจใน การเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ของนิสิตปริญญาตรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)
3. ใช้สถิติวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อจำแนก ลักษณะการเลือกงานของนิสิตปริญญาตรีตามตัวแปร ภูมิลำเนาทางอาชีพ แรงจูงใจในการเลือก อาชีพ ค่านิยมในอาชีพ และบุคลิกภาพ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป ของนิสิตระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีกับภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม

ตอนที่ 3 องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสำคัญในการจำแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไป ของนิสิตระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 365 คน เป็นนิสิตชาย 157 คน (43%) นิสิตหญิง 208 คน (57%) จำแนกตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้คือ

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของนิสิตระดับปริญญาตรี จำแนกตามคณะที่สังกัด

คณะ	จำนวน	ร้อยละ (%)
ศึกษาศาสตร์	117	32
มนุษยศาสตร์	32	8.8
สังคมศาสตร์	36	9.9
วิทยาศาสตร์	104	28.5
พลศึกษา	69	18.9
ศิลปกรรม	7	1.9
รวม	365	100.0

จากตาราง 2 นิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ รองลงมาคณะวิทยาศาสตร์

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามประเภทของกิจกรรมนอกหลักสูตร

ประเภทของกิจกรรมนอกหลักสูตร	จำนวน	ร้อยละ (%)
ด้านกีฬา	52	14.2
ด้านการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม	58	15.9
ด้านส่งเสริมวิชาการ	38	10.4
ด้านศิลปะวัฒนธรรม	52	14.2
ไม่ร่วมกิจกรรมใด ๆ เลย	165	45.3
รวม	365	100.0

จากตาราง 3 นิสิตปริญญาตรีที่ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร มีจำนวน 165 คน (45.3%) และมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร มีจำนวน 200 คน (54.8%) โดยส่วนใหญ่ นิสิตปริญญาตรีมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม 58 คน รองลงมาคือ กิจกรรมการ กีฬา จำนวน 52 คน

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามรายได้ของครอบครัว

รายได้ของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3,000 บาท	24	6.6
3,001 - 7,000 บาท	81	22.2
7,001 บาทขึ้นไป	260	71.2
รวม	365	100.0

จากตาราง 4 ครอบครัวของนิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนของสมาชิกทุกคน รวมกันมากกว่า 7,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 71.2 และมีรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาทมี จำนวนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 6.6

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามประเภทของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้าน

ประเภทของสมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้าน	จำนวน	ร้อยละ
บิดามารดาและลูก	242	66.3
บิดามารดา ลูก ๆ และญาติพี่น้อง	54	14.8
ญาติพี่น้อง และตัวนิสิต	37	10.1
อื่น ๆ	32	8.8
รวม	365	100.0

จากตาราง 5 สมาชิกที่อาศัยอยู่ในบ้านของนิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่ประกอบด้วยบิดามารดา และลูก คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมาคือ สมาชิกอยู่ในบ้านประกอบด้วย บิดา มารดา ลูก ๆ และญาติพี่น้อง คิดเป็นร้อยละ 14.8

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรีจำแนกตามสภาพครอบครัว

สภาพของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน	286	78.4
บิดา มารดา แยกกันอยู่	26	7.1
บิดา/มารดาเสียชีวิตแล้วคนเดียวคนหนึ่ง	50	13.7
บิดาและมารดาเสียชีวิตแล้วทั้งสองท่าน	3	.8
รวม	365	100.0

จากตาราง 6 สภาพครอบครัวของนิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่ บิดามารดาอยู่ด้วยกันคิดเป็นร้อยละ 78.4 รองลงมาคือ บิดาหรือมารดาเสียชีวิตแล้วคนเดียวคนหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 13.7

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	155	42.5
มัธยมศึกษา	106	29.0
อุดมศึกษา	90	24.7
ไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ	14	3.8
รวม	365	100.0

จากตาราง 7 นิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีบิดาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.5 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.0

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	216	59.2
มัธยมศึกษา	62	17.0
อุดมศึกษา	65	17.8
ไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ	22	6.0
รวม	365	100.0

จากตาราง 8 นิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีมารดาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 59.2 และมารดาไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 6

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามประเภทอาชีพของบิดา

ประเภทอาชีพของบิดา	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	83	22.9
บริษัทเอกชน	16	4.4
ค้าขาย	86	23.7
รับจ้าง	58	16.0
เกษตรกร	48	13.2
ไม่ระบุอาชีพเนื่องจากเสียชีวิต	23	6.3
ไม่ทำงาน	49	12.9
อื่น ๆ	2	.6
รวม	365	100.0

จากตาราง 9 นิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่ มีบิดาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 23.7 รองลงมาคือรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 22.9

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของนิสิตปริญญาตรี จำแนกตามประเภทอาชีพของมารดา

ประเภทอาชีพของมารดา	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	44	12.1
บริษัทเอกชน	11	3.0
ค้าขาย	90	24.7
รับจ้าง	25	6.9
เกษตรกร	55	15.1
ไม่ระบุอาชีพเนื่องจากเสียชีวิต	6	1.6
ไม่ทำงาน เป็นแม่บ้าน	128	35.0
อื่น ๆ	6	1.6
รวม	365	100.0

จากตาราง 10 นิสิตปริญญาตรีส่วนใหญ่ มารดาประกอบอาชีพเป็นแม่บ้านไม่ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 35 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 24.7

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีกับ
ภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม ปรากฏผลตามตาราง 11 และ 12

ตาราง 11 จำนวนนิสิตที่จำแนกตามคณะที่เรียนกับกลุ่มอาชีพการเลือกงาน

คณะ	กลุ่มอาชีพการเลือกงาน						
	1	2	3	4	5	6	7
ศึกษาศาสตร์	66(56.40)	20(17.1)	4(3.4)	1(.9)	13(11.1)	4(3.4)	9(7.7)
มนุษยศาสตร์	22(68.8)	8(25)	1(3.1)	-	1(3.1)	-	-
สังคมศาสตร์	25(69.4)	1(2.8)	-	3(.3)	4(11.1)	3(.3)	-
วิทยาศาสตร์	29(27.9)	26(25)	1(1)	4(3.8)	43(41.3)	-	1(1.0)
พลศึกษา	40(58.0)	23(33.3)	1(1.4)	2(2.9)	3(4.3)	-	-
ศิลปกรรม	3(42.9)	1(14.3)	-	-	1(14.3)	-	2(28.6)

$$\chi^2 (30) = 126.30, p < .001$$

() ตัวเลขในวงเล็บในตารางคือจำนวนร้อยละ

จากตาราง 11 พบว่า คณะที่เรียน มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเลือกงาน อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($\chi^2 = 126.30$) โดยนิสิตที่เรียนคณะศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์
สังคมศาสตร์ และพลศึกษา เลือกกลุ่มอาชีพครู - อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 56.4, 69.8, 69.4
และ 58.0 ตามลำดับ มากกว่าประเภทอาชีพอื่น ๆ ที่เหลือ ส่วนนิสิตที่เรียนคณะวิทยาศาสตร์
และศิลปกรรม ส่วนใหญ่เลือกอาชีพที่ไม่ใช่ครู - อาจารย์

ตาราง 12 จำนวนนิสิตที่จำแนกตามรายได้กับกลุ่มอาชีพการเลือกงาน

รายได้	กลุ่มอาชีพการเลือกงาน						
	1	2	3	4	5	6	7
รายได้น้อย	19(79.2)	4(16.7)	1(4.2)	-	-	-	-
ปานกลาง	48(59.3)	18(22.2)	1(1.2)	-	9(11.1)	-	5(6.2)
รายได้มาก	118(45.4)	57(21.9)	5(1.9)	10(3.8)	56(21.5)	7(2.7)	7(2.7)

$$\chi^2 (12) = 25.91, p < .05$$

() ตัวเลขในวงเล็บในตารางคือจำนวนร้อยละ

จากตาราง 12 พบว่า รายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเลือกงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\chi^2 = 25.91$) โดยมีนิสิตที่เลือกอาชีพครูส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้ต่ำ คิดเป็นร้อยละ 79.2 มากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ

นอกจากนี้พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรกับกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตรกับกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

หมายเหตุ : 1 = ครูอาจารย์
2 = รับราชการ
3 = พนักงานรัฐวิสาหกิจ
4 = ค้าขาย
5 = รับจ้าง บริษัทเอกชน
6 = บ้าน 텀 แพนน์ ทวี
7 = วิจิตรศิลป์

ตอนที่ 3 องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสำคัญในการจำแนกกลุ่มอาชีพการเลือก
งานของนิสิตระดับปริญญาตรี

ผู้วิจัยจำแนกกลุ่มการเลือกงานออกเป็น 7 กลุ่มอาชีพ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ครู อาจารย์

กลุ่มที่ 2 รับราชการ

กลุ่มที่ 3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ

กลุ่มที่ 4 ค้าขาย

กลุ่มที่ 5 รับจ้าง บริษัทเอกชน

กลุ่มที่ 6 เกษตรกร แพทย์ ทวี

กลุ่มที่ 7 วิจิตรศิลป์ (จิตรกร)

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มมีทั้งหมด 4 ตัว ซึ่งเป็นองค์ประกอบทาง
จิตวิทยาได้แก่ ทัศนคติทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ
เก็บตัว

ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของ
องค์ประกอบทางจิตวิทยาแต่ละตัว ที่จำแนกตามกลุ่มแสดงไว้ในตาราง 13 และค่าสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามทั้ง 4 ตัว แสดงค่าในตาราง 14

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์
จำนวนกลุ่ม

กลุ่มอาชีพ	$\bar{X}$ และ (SD) ของตัวแปร			
	วุฒิภาวะทางอาชีพ	ค่านิยมทางอาชีพ	แรงจูงใจ	บุคลิกภาพ
กลุ่มที่ 1 (n = 185)	34.4(4.4)	132.3(12.6)	243.8(27.2)	217.5(26.5)
กลุ่มที่ 2 (n = 79)	34.4(4.0)	131.4(12.7)	240.3(30.6)	219.4(25.5)
กลุ่มที่ 3 (n = 7)	36.4(3.0)	133.0(14.2)	242.7(20.4)	231.0(24.8)
กลุ่มที่ 4 (n = 10)	33.9(4.1)	135.9(16.4)	237.6(25.6)	224.4(30.1)
กลุ่มที่ 5 (n = 65)	33.4(4.9)	129.4(11.2)	237.6(24.0)	208.8(24.9)
กลุ่มที่ 6 (n = 7)	34.7(2.6)	134.2(10.1)	219.7(35.4)	209.4(18.2)
กลุ่มที่ 7 (n = 12)	34.3(3.6)	125.6(16.6)	228.9(33.2)	210.5(22.8)

จากตาราง 13 แสดงว่ากลุ่มนิสิตปริญญาตรีที่เลือกกลุ่มอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ (กลุ่มที่ 3) มีคะแนนเฉลี่ยวุฒิภาวะทางอาชีพสูง ($\bar{X} = 36.4$) และมีบุคลิกภาพแสดงตัวสูง ($\bar{X} = 231$) นิสิตปริญญาตรีที่เลือกกลุ่มอาชีพ ค้าขาย (กลุ่มที่ 4) มีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมในอาชีพสูง ($\bar{X} = 135.9$) นิสิตปริญญาตรีที่เลือกกลุ่มอาชีพครู อาจารย์ (กลุ่มที่ 1) มีคะแนนเฉลี่ยแรงจูงใจในการเลือกอาชีพสูง ($\bar{X} = 243.4$)

ตาราง 14 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางจิตวิทยาทั้ง 4 ตัว ของ
กลุ่มตัวอย่างทั้ง 7 กลุ่มรวมกัน ($n = 365$)

ตัวแปร	วุฒิภาวะ	ค่านิยม	แรงจูงใจ	บุคลิกภาพ
วุฒิภาวะทางอาชีพ	1.000			
ค่านิยมในอาชีพ	.116	1.000		
แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	-.146*	.512**	1.000	
บุคลิกภาพ	.209*	.227*	.054	1.000

** $p < .01$

* $p < .05$

จากตาราง 14 พบว่า ส่วนใหญ่องค์ประกอบทางจิตวิทยาในด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ทางบวกซึ่งกันและกัน โดยค่านิยมในอาชีพมีความสัมพันธ์ทางบวกค่อนข้างสูง ($r = .512$) กับแรงจูงใจในการเลือกอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือนิสิตปริญญาตรีที่มีค่านิยมในอาชีพที่สูง จะมีแรงจูงใจในการเลือกอาชีพที่สูงตามไปด้วย ค่านิยมในอาชีพยังมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบุคลิกภาพ ($r = .227$) และมีการสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพ ($r = .116$) นอกจากนี้บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับวุฒิภาวะทางอาชีพ ($r = .209$) แต่วุฒิภาวะทางอาชีพมีความสัมพันธ์ทางลบกับแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ ($r = -.146$) และไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัวกับแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ ($r = .054$)

ตาราง 15 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางจิตวิทยา กับ Canonical Discriminant Function และค่า Standardized Canonical Discriminant Function Coefficients

องค์ประกอบทางจิตวิทยา	Corr. Function 1	Coeff. Function 1
วุฒิภาวะทางอาชีพ	.354	.354
ค่านิยมในอาชีพ	.352	-.230
แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	.629	.763
บุคลิกภาพแสดงตัว	.721	.657

Percent of Variance 55.03

Eigen Value .047

Canonical Corr. .212

$\chi^2 (24) = 30.25, p < .17$

ผลการทดสอบค่า Chi - Square แสดงว่า องค์ประกอบจำแนกประเภทไม่มีความสำคัญทางสถิติ โดยฟังก์ชันแรกที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีอำนาจในการจำแนกได้ร้อยละ 55.03 จากตาราง 15 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางจิตวิทยากับ Canonical Discriminant Function มีแนวโน้มที่มีอิทธิพลสำคัญสำหรับฟังก์ชันการจำแนกกลุ่ม ได้แก่ บุคลิกภาพแสดงตัว และแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ (Corr. = .721, .629) และมีค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐานของ Discriminant Function ของบุคลิกภาพแสดงตัว (.657) และแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ (.763)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่จำแนกตาม Canonical Discriminant Function
(group Centroids) ของฟังก์ชันที่ 1

กลุ่มอาชีพ	Group Centroids
1. ครู - อาจารย์	.107
2. รับราชการ	.074
3. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	.571
4. ค้าขาย	.005
5. รับจ้าง บริษัทเอกชน	-.309
6. บัณฑิต แพทย์ ทวี	-.770
7. วิจิตรศิลป์	-.371

จากตาราง 16 พบว่า แนวโน้มฟังก์ชันที่ 1 จำแนกนิสิตปริญญาตรีที่เลือกกลุ่มอาชีพที่ 1, 2, 3, และ 4 (ค่าเฉลี่ยมีเครื่องหมาย + ทั้ง 4 กลุ่ม) ออกจากกลุ่มอาชีพที่ 5, 6 และ 7 (ค่าเฉลี่ยมีเครื่องหมาย -) กล่าวคือ กลุ่มที่ 1, 2, 3, และ 4 จะมีคะแนนสูงในฟังก์ชันที่ 1 อันได้แก่ มีแรงจูงใจในการเลือกอาชีพสูงกว่า และมีคุณภาพแสดงตัวสูงกว่า กลุ่มที่ 5, 6 และ 7 แต่อย่างไรก็ตามตัวแปร 2 ตัวนี้ ไม่สามารถจำแนกกลุ่มทั้ง 7 กลุ่มออกจากกันได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีกับภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม
- 2) เพื่อจำแนกว่าองค์ประกอบทางจิตวิทยาตัวใดที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ นิสิตปริญญาตรีปีที่ 4 ทุกวิชาเอกและทุกคณะ ที่สามารถติดต่อได้ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2536 จำนวนทั้งสิ้น 365 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย 1. แบบสอบถามภูมิหลังของนิสิต 2. แบบสำรวจจุดทัศนะทางอาชีพ 3. แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ 4. แบบสอบถามการเลือกอาชีพ 5. แบบสอบถามแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ 6. แบบสำรวจบุคลิกภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีกับภูมิหลังของครอบครัว และลักษณะชีวสังคม โดยใช้การทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi - Square Test) หาความสัมพันธ์ระหว่างจุดทัศนะทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว ของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติการจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อจำแนกลักษณะการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ตามตัวแปรจุดทัศนะทางอาชีพ แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ และบุคลิกภาพ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี กับภูมิหลังของครอบครัวและลักษณะทางชีวสังคม พบว่า คณะที่เรียน และรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี โดยที่ เพศ อาชีพของบิดามารดา การศึกษาของบิดามารดา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร ไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี
2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางจิตวิทยาของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า ทัศนคติทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพ และบุคลิกภาพ ต่างมีความสัมพันธ์ระหว่างกันในทุกส่วน ส่วนแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติทางอาชีพ
3. องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า แรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อการจำแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ส่วนทัศนคติทางอาชีพและค่านิยมในอาชีพ ไม่พบว่าสามารถจำแนกกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาเรื่องนี้ได้รวบรวมข้อคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการอภิปราย ดังนี้

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี กับภูมิหลังของครอบครัว และลักษณะทางชีวสังคม พบว่า คณะที่เรียน และรายได้ของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ซึ่งตรงกับสมมติฐานข้อ 1 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากว่าในช่วงอายุของนิสิตในวัยนี้ ซึ่งอยู่ระหว่าง 17 - 21 ปี เป็นช่วงวัยที่อยู่ในระยะที่มีความเป็นจริงในการเลือกอาชีพ (Realistic Period) ระยะนี้จึงเป็นระยะที่แสวงหาข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการเลือกงานของตน (Ginzberg, 1974 : 37 - 40) ฉะนั้นก่อนที่นิสิตจะเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย นิสิตจะต้องศึกษาหาข้อเท็จจริงก่อนแล้วว่า การเลือกเรียนคณะไหน เมื่อจบไปแล้วจะต้องไปประกอบอาชีพ

อะไร ดังนั้นจึงทำให้การเลือกคณะเรียนมีความสัมพันธ์กับการเลือกทำงานของนิสิตต่อไปในอนาคตด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรีนวูด (Greenwood. 1983) ที่พบเช่นเดียวกัน ส่วนรายได้ของบิดามารดาก็เช่นกัน ก่อนการเลือกคณะเรียน นิสิตต้องศึกษาหาความรู้ในเรื่องค่าใช้จ่ายก่อนการเข้าเรียนคณะนั้น ๆ โดยจะต้องคะเนค่าใช้จ่ายที่จะต้องใช้ในการเรียน ถ้าขาดทุนทรัพย์นิสิตก็จะเลือกคณะที่ใช้จ่ายเงินไม่มาก ดังเช่น นิสิตที่เลือกเรียนคณะศึกษาศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากคณะนี้มีทุนให้นิสิตซึ่งได้มาจากโครงการเพชรในตม ให้ความช่วยเหลือ นิสิตที่เรียนดีแต่ยากจน บิดามารดามีรายได้น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เครช (Krech. 1962) ที่พบว่ารายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์สูงกับการเลือกอาชีพของนักเรียน รายได้ของครอบครัวเป็นตัวประกอบสำคัญในความคาดหวังที่มีผลต่อโอกาสที่จะเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับรายได้ของครอบครัว ถ้าบิดามารดามีรายได้มากก็มีโอกาสที่จะสนับสนุนให้การศึกษาแก่บุตรของตนสูงขึ้น รายได้ของบิดามารดาจะบอกถึงความสามารถหรือกำลังในการส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาถึงระดับใด และเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพใดเป็นสำคัญ (Cook. 1967 : 709) ฉะนั้นเด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดามีรายได้สูง จึงได้เปรียบอย่างมากในการที่จะเลือกอาชีพต่อไป สำหรับเพศ อาชีพ และการศึกษาของบิดามารดา รวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมสมุทร มุ่งสันติ (2539) และ จุฑาภรณ์ วรสุรินทร์ (2515) ที่พบว่ารายได้ของบิดามารดามีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน ส่วนเพศ อาชีพ ระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีผลต่อการเลือกอาชีพของนักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการศึกษาในปัจจุบันเปิดโอกาสให้นิสิตเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในการตัดสินใจเลือกอาชีพมากขึ้น โดยไม่ต้องคำนึงถึงในเรื่องเพศ เพราะปัจจุบันถือว่าเท่าเทียมกันแล้วอีกทั้งนิสิตอยู่ในวัยที่มีการเลือกอาชีพที่สมจริง สามารถแสวงหาข้อเท็จจริงจากอาชีพต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพได้ด้วยตนเอง โดยไม่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม กิจกรรมรอบข้างมามีส่วนช่วยเมื่อบุคคลเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ เราจะมีภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง หรือที่เรียกว่า ความคิดรวบยอด และเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการศึกษารเลือกอาชีพตลอดจนความคาดหมายต่อบทบาทที่เขาอยากจะเป็นด้วย (Super. 1960)

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางจิตวิทยา ของนิสิตระดับปริญญาตรี ในการเลือกงานพบว่า วุฒิภาวะทางอาชีพ ค่านิยมในอาชีพและบุคลิกภาพต่างมีความสัมพันธ์

ระหว่างกันในทางบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใด อาชีพหนึ่งบุคคลที่อยู่ในวัยเลือกอาชีพที่สมจริงแล้วบุคคลนั้นจะต้องรู้จักและเข้าใจตนเองรู้ทั้ง ความถนัด ความสามารถของตน ความสนใจก็ต้องรู้จักบุคลิกภาพของตัวเองด้วย การที่บุคคล เลือกงานได้อย่างตามความเป็นจริง บุคคลต้องเลือกโดยคำนึงถึงตนเอง ตลอดจนโอกาสที่เป็น ไปได้ ความรู้สึกและท่าที ซึ่งเป็นสภาวะความพร้อมทางด้านจิตใจที่เหมาะสมกับวัยของนิสิต ในการเลือกประกอบอาชีพ โดยต้องมีทั้งค่านิยมในอาชีพ ทัศนคติทางอาชีพและบุคลิกภาพ เป็นส่วนประกอบซึ่งจะแสดงออกอย่างเป็นอิสระในการตัดสินใจเลือกอาชีพ (Super. 1960) ทั้งสามองค์ประกอบนี้ทำให้บุคคลเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเองและมีความมั่นคงในการ ประกอบอาชีพ ส่วนแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับบุคลิกภาพทางอาชีพ ทั้งนี้เนื่องจากที่กล่าวมาแล้วว่า การที่บุคคลจะเลือกอาชีพได้ขึ้นกับบุคลิกภาพทางอาชีพ ซึ่งเป็นระดับพัฒนาการทางอาชีพ และความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอาชีพของบุคคลในระดับ วัยต่าง ๆ ในการเลือกอาชีพนั้นความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพของบุคคลจะสัมพันธ์กับอายุของบุคคล และมีผลให้บุคคลสามารถเลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสมกับตนเอง (Ginzberg. 1974)

3. องค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่า แรงจูงใจในการเลือกอาชีพและบุคลิกภาพ มีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อการจำแนกกลุ่มอาชีพ การเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี แรงจูงใจในการเลือกอาชีพเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยา ที่มีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพของบุคคล เนื่องจากเป็นตัวผลักดัน กระตุ้นหรือเร้าความรู้สึกให้ บุคคลมีความเต็มใจในการเลือกประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ด้วยตนเองและให้ได้มาในสิ่งที่ตน คาดหมายเอาไว้ รายได้ของบุคคลจะบ่งชี้ถึงความสามารถหรือกำลังใจในการส่งเสริมให้ บุตรได้รับการศึกษาถึงระดับใดและเหมาะสมที่จะประกอบอาชีพใด และเมื่อนิสิตมีอายุอยู่ในช่วง ระดับอายุ 18 ปีขึ้นไป จะเริ่มเปลี่ยนแปลงความสนใจในอาชีพจากเดิมที่เพ้อฝัน หันมารู้ ความเป็นจริงในการเลือกอาชีพ รายได้ของบุคคลจะเป็นเหตุผลหนึ่งที่นิสิตจะนำมาคำนึงถึง และเป็นการสร้างแรงจูงใจในการเลือกอาชีพของตนตามโอกาสที่เป็นไปได้ รายได้ของ บุคคลที่แตกต่างกันแรงจูงใจในการเลือกอาชีพของนิสิต ก็ต่างกันออกไปด้วย ฉะนั้นอาจกล่าว ได้ว่าแรงจูงใจในการเลือกอาชีพเป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่สำคัญในการเลือกอาชีพ นอกจากนี้ การเลือกอาชีพใด นิสิตก็ต้องดูบุคลิกภาพของตัวเองเป็นสำคัญด้วย ต้องรู้ว่าตัวเอง มีบุคลิกภาพอย่างไร และงานที่จะเลือกทำนั้นต้องการคนที่มีบุคลิกภาพเช่นไรด้วย บุคลิกภาพ

บทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมเป็นอันมาก ความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเลือกอาชีพของบุคคลยังขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ บุคลิกภาพเก็บตัว - แสดงตัว มีอิทธิพลต่อการปรับตัวกับงานอาชีพ คนเราขาดงานอาชีพไม่ได้ การที่บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับงานอาชีพได้นั้น ก็เท่ากับเขาได้ประสบความสำเร็จในการเลือกงาน ทำงานอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ ฮอลแลนด์ (Holland. 1966 : 132) ที่กล่าวว่า การเลือกอาชีพของบุคคลกับบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับงานอาชีพได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ เคโซ สวานนท์ (2508 : 22) ที่ว่า บุคลิกภาพมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมเป็นอันมาก ความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคล ย่อมขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของบุคคลนั้นเป็นสำคัญ จากทั้งหมดจะเห็นว่าทั้งแรงจูงใจในการเลือกอาชีพและบุคลิกภาพ ล้วนแต่มีความสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรีทั้งสิ้น

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1) ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทบทวนศึกษากับนิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 4 ซึ่งผลปรากฏว่าแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ และบุคลิกภาพ เป็นองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่มีแนวโน้มว่าจะมีอิทธิพลสำคัญต่อการเลือกงานของนิสิตระดับปริญญาตรี ดังนั้นในระดับก่อนเข้ามหาวิทยาลัย ทางฝ่ายแนะแนวในโรงเรียนมัธยมควรจะได้มีการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง เช่น บุคลิกภาพ ความสนใจ ความถนัด แรงจูงใจ ฯลฯ ของตนเอง ก่อนที่นักเรียนจะเข้าสู่การเลือกอาชีพด้วยความเป็นจริง ซึ่งวัยนี้จะมีอายุอยู่ในระหว่าง 17 ปีขึ้นไป เมื่อนักเรียนได้มีวุฒิภาวะทางอาชีพ ได้ข้อมูลซึ่งเป็นข้อเท็จจริงทั้งข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเอง และข้อมูลเกี่ยวกับงานอาชีพที่นักเรียนจะต้องเลือก เมื่อนักเรียนได้ทราบอย่างถ่องแท้ในข้อมูลทั้งสองอย่างแล้ว ก็จะเป็นทางช่วยให้นักเรียนได้เลือกงานอาชีพได้ถูกต้องที่ตรงตามคุณสมบัติของตนเอง และสอดคล้องกับคณะที่นักเรียนจะเลือกเรียน เพื่อที่จะไปประกอบอาชีพต่อไปภายหน้าด้วย

2) ในด้านบุคลิกภาพของนักเรียน บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งผู้ปกครองควร จะให้ความสนใจ สังเกตนักเรียนพอสมควร เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเก็บตัว เก็บตัวมากเกินไป หรือเด็กแสดงตัว แสดงตัวมากเกินไป ในขณะเดียวกัน ควรให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษา แนะนำแนะแก่นักเรียนที่มีบุคลิกภาพเก็บตัวมาก และแสดงตัวมาก เพราะเด็กเหล่านี้เมื่อเติบโตขึ้น อาจมีปัญหาเวลาเลือกประกอบอาชีพได้

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยต่อไป

1. ควรจะได้มีการทาวิจัยเรื่องนี้ซ้ำอีก โดยทำกับนิสิตระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัย อื่น ๆ ที่นอกเหนือจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นกลุ่มตัวอย่าง และ การเก็บรวบรวมข้อมูลควรเก็บในภาคต้นของปีการศึกษา จะทำให้ได้ผลครบถ้วน เนื่องจากงาน วิจัยนี้เก็บในภาคปลายปีการศึกษาปีที่ 4 จึงทำให้ได้ผลไม่ครบถ้วน เนื่องจากนิสิตได้ออกไป ฝึกงานและกลับเข้ามาในมหาวิทยาลัยไม่พร้อมเพรียงกัน

2. งานวิจัยเกี่ยวกับการเลือกงานในระดับปริญญาตรียังมีผู้ศึกษาวิจัยน้อยมาก ส่วนใหญ่ จะทำการศึกษาแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษามากกว่า น่าจะมีผู้สนใจทาวิจัยในเรื่องนี้ให้มากขึ้น ในตัวแปรสำคัญ ๆ ที่เป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกงาน เพื่อหาข้อยุติ และนำไปสู่การ ส่งเสริมและแนะนํานักเรียนให้มีการเลือกอาชีพได้ถูกต้องตามแนวทางที่ควรจะเป็น และจะเป็น ประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสงฆ์. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศรีเดชา, 2528.
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. "การศึกษาโดยทั่วไป การมัธยมศึกษาในประเทศไทย," ประมวลบทความเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : กรมวิสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2513.
- คมเพชร จัตรสุกุล. บริการสนเทศ. เอกสารประกอบการศึกษาวิชาการสนเทศ ฉบับโรเนียว, 2521.
- จิตรอารี เนตรหิน. การศึกษาเปรียบเทียบค่านิยมทางอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 โรงเรียนมัธยมแบบประสม ภาคการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2513. ปรินุณยานินทร์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.
- จุฑาภรณ์ วรสุภันต์. ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของบิดามารดากับการเลือกอาชีพของนักเรียน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515. อัดสำเนา.
- เฉลิมเผ่า อจละนันท์. แรงจูงใจของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายต่อการเลือกเรียนสายอาชีพศึกษาเฉพาะโรงเรียนในกรุงเทพมหานครที่เคยใช้หลักสูตรมัธยมแบบประสม. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อัดสำเนา.
- ฉวีล เกื้อกุลวงศ์. การจูงใจเพื่อผลงาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2528.
- ธีระ นทีวุฒิกล. การศึกษาความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนิตของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปรินุณยานินทร์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ธีรวุฒิ ประทุมทรัพย์. การจัดและให้บริการสนเทศ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไไทยนา, 2521.
- นวลละออ สุภาพล. ทฤษฎีพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

นวลศิริ เปาโรหิตย์. "การแนะแนวอาชีพในโรงเรียน," วารสารแนะแนว, 18 : 19 ;
กุมภาพันธ์ - มีนาคม, 2527.

_____. "เทคนิคการสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการแนะแนวอาชีพ ตอนที่ 2," วารสารแนะแนว,
108 : 41 - 49 ; ธันวาคม 2529 - มกราคม 2530.

นิตยา ธรรมพันธุ์. ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมของรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี
ยะลา และนราธิวาส. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

นิภา วัชเนดิน. การสำรวจความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยม
ศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2527 ในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. ถ่ายเอกสาร.

บังอร ชูพงศ์. การศึกษาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาชีวศึกษาใน
กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.

เบญจา จิรภัทรพินธ. ความปรารถนาทางอาชีพของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2524. อัดสำเนา.

เบญจวรรณ พาณิชวรพันธุ์. การสำรวจความคิดเห็นของนิสิตครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของคณะ. วิทยานิพนธ์
ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523. อัดสำเนา.

ประมวล วิทยากร. ค่านิยมในอาชีพและการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลจังหวัดนครสวรรค์. ปรินทิพณ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

ประจวบ ประภาวงศ์. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถ ความสนใจ และความต้องการ
ในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ระหว่างโรงเรียนมัธยมแบบประสมกับ
โรงเรียนมัธยมสายสามัญ จังหวัดเชียงใหม่. ปรินทิพณ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516. อัดสำเนา.

- ประสาร เมืองหมุด. การสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 - 4 โรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา ปีการศึกษา 2509. ปรินทิพพาน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2511. อัดสำเนา.
- เปื้อง จินดา. การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมแบบผสมภาคเหนือ. ปรินทิพพาน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.
- พกา บุญเรือง. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจเลือกอาชีพ ภูมิลำเนาทางอาชีพ และการควบคุมภายใน-ภายนอก. ปรินทิพพาน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- พ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. เอกสารประกอบการสอนแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529. อัดสำเนา.
- _____ . การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- พรรณราย ทรัชประภา. "มนุษย์สัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน," วารสารการศึกษา. 6 : 25 - 29 ; มีนาคม 2527.
- พรณี ชูทัย. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 2. ม.ป.ท., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2522.
- พัชรา แยมสำราญ. ผลของการให้คำปรึกษาทางอาชีพตามแบบของ จอห์น โอ ไครท์ส ที่มีต่อภูมิลำเนาทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางสะพานวิทยา อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. ปรินทิพพาน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- เพ็ญศรี จินดาคักดี. การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี. ปรินทิพพาน์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.

- มณู วงศ์นารี. "เราจะจงใจให้คนทำงานได้อย่างไรจึงจะได้ผลงานและน้ำใจไปพร้อม ๆ กัน," ข้าราชการ, 26 : 63 - 68 ; พฤศจิกายน 2524.
- ราตรี พงษ์สุวรรณ. การศึกษาปัญหาการปรับตัวด้านการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ลัดดาวัลย์ ไคว้ตระกูล. การศึกษาองค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของการเลือกและไม่เลือกแผนการเรียนวิชาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สังกัดโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดลำปาง. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- วัชร ทรัพย์มี. การแนะแนวอาชีพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- วันเพ็ญ อายุกการ. การศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่แสดงออกถึงบุคลิกภาพเก็บตัวหรือแสดงตัวกับการยอมรับตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่นในโรงเรียนรัฐบาล ในจังหวัดชลบุรี. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2512. อัดสำเนา.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. งานบุคลากรนิสิตนักศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุณีย์ ชีรดากร. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูพระนคร, 2522.
- วิชากร, กรม, กระทรวงศึกษาธิการ. กิจกรรมพิเศษอนุสารประกอบหลักสูตรประถมศึกษา ประโยคประถมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2504.
- วิมลพร พันธุมเดวี. การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่สำคัญตามรูปแบบของกอร์ดอน. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. อัดสำเนา.
- ศิริรัตน์ อัมระ. "อิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อการเลือกอาชีพ," วารสารแนะแนว, 8(34) : สิงหาคม - กันยายน 2517.

- ศุภวดี บุญวงศ์. เอกสารการสอนอาชีวศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนว และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528.
- ศุวิมล ควรเจริญ. การศึกษาแรงจูงใจในการเลือกอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 11. ปรินญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535. อัดสำเนา.
- สนั่น ประจวบจิตร. การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่เป็นแรงจูงใจในการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนมัธยมแบบประสม และโรงเรียนมัธยมแบบธรรมดาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2514. ปรินญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515. อัดสำเนา.
- สมจิต อภินาพงศ์. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว กับความสนใจในอาชีพของนักเรียน ม.ศ.5 ปีการศึกษา 2523 จังหวัดชุมพร. ปรินญานินท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สงขลา, 2529. อัดสำเนา.
- สมใจ ศรีสินรุ่งเรือง. องค์ประกอบที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. ปรินญานินท์ กศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2529. อัดสำเนา.
- สมปอง จันทรมานิตย์. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วมกับไม่เข้าร่วมโครงการอาชีพอิสระโรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปรินญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ มั่นระวัง. การศึกษาแนวโน้มของการเลือกเรียนต่อสายสามัญและสายอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดสุโขทัย. วิทยานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2513. อัดสำเนา.
- สมพงษ์ อาภาพันธ์. การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันโรงเรียนมัธยมแบบผสมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ปรินญานินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519. อัดสำเนา.

- สมสมุทร มุ่งสันติ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพอิสระของนักศึกษา
คณะวิทยาการจัดการ สหวิทยาลัยอีสานใต้. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- สุดา อ่อนน้อย. ผลการแนะแนวอาชีพแบบกลุ่มที่มีต่อวิถีทางอาชีพ. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2520. อัดสำเนา.
- สุนันท์ ประถมวาลย์. ความสนใจในอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัด
ฉะเชิงเทรา. ปริณิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
บางแสน, 2530. อัดสำเนา.
- เสริมวิทย์ ศุภเมธี. การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์,
2531.
- อรอนงค์ แจ่มพล. ความสัมพันธ์ระหว่างกันของวิถีทางอาชีพ ความสนใจในอาชีพ
สัมฤทธิ์ผลทางการเรียนกับการตัดสินใจเลือกอาชีพของนิสิตนักศึกษาปีที่ 2
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525. อัดสำเนา.
- อรุณ รักธรรม. หลักมนุษยสัมพันธ์กับการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนา
พานิช, 2522.
- อวยชัย วัชรธรรม. การพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้อัตราประกอบที่ย้อนนอกเหนือ
ความสามารถทางด้านสติปัญญา. ปริณิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- อาทร ชนเห็นชอบ. ผลการส่งเสริมกิจกรรมนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ ใน
ความรับผิดชอบของทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2524.
- อาไพ จิตต์วัฒน์. การศึกษาเปรียบเทียบความสามารถ ความสนใจ และความต้องการใน
การเลือกอาชีพของนักเรียนชั้น ม.ศ. 3 ระหว่างโรงเรียนมัธยมแบบประสมกับ
โรงเรียนมัธยมสายสามัญ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2515. ปริณิพนธ์
กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา, 2516. อัดสำเนา.

- Alport, Gordon W. Pattern and Growth in Personality. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1961.
- Bartlett, Willis E. "Vocational Maturity Its Part Present and Future Development," Journal of Vocational Behavior. 217 - 229 ; 1971.
- Booth, Janis Crawford. "Factors Associated with Career Maturity in Community College Student," Dissertation Abstracts International. 47 : 789-A ; Texas : East Texas State University, 1985.
- Callazo, Jenaro collazo. "Occupational Plans of Puerto Rican Youth," Dissertation Abstracts International. 28(4) : 1534A - 1535A ; October, 1967.
- Cohen, Arthur R. Attitude Change and Social Influence. New York : Basic Book, Inc., 1964.
- Cook, Walter Roy. "Factors Associated with the Occupational Choices of Young Men," Dissertation Abstracts International. 28 : 799-A ; August, 1967.
- Crites, John O. Theory and Research Handbook CMI. New York : McGraw-Hill, 1973.
- . Administration and Use Manual CMI. New York : McGraw-Hill, 1978.
- . "Career Counseling : A Comprehensive Approach," in Career Development in the 1980. p. 67 - 87. Illinois : Thomas Book, 1981.
- Eaddy, Vanik Silas. "The Influcene of Selected Factors on the Vocational Choices of Vocational Agricultural Students in Louisiana," Dissertation Abstracts. 29(9) : 2958 - 2959 ; March, 1969.
- Ezell, Lonnie B. and Henry H. Tate. "High School Students Look to Future," The Journal of Educational Research. 49 : 217 - 222 ; November, 1955.
- Garrison, Karl G. Psychology of Adolescence. 5th ed. Englewood Cliff, New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1956.
- Ginzberg, Eli. Counseling for Career Development. Boston : Houghton Mifflin Co., 1974.
- Ginzberg, Eli. The Development of Human Resources. New York : McGraw-Hill, Inc., 1967.
- Ginzberg, E. and others. Occupational Choice : An Approach to a General Theory. New York : Columbia University Press, 1967.

- Greenwood, Susan Cresap. "Effect of a Decision Making Course on the Career Maturity of First Semester College Freshman Students," Dissertation Abstracts International. 44 : 2971-A ; Oklahoma: Oklahoma State University, 1983.
- Greising, Lin. Motivation of Personnel. Facts on file. New York : Oxford, England, 1986.
- Gribbons, Warren D. and Paul R. Lohnes. "Shift in Adolescents," Vocational Values," The Personnel and Guidance Journal. 44 : 248 - 252 ; November, 1965.
- Hall, Calvin S. and Gardner Lindzey. Theories of Personality. New York : John Wiley & Sons, Inc., 1957.
- Harbison, Frederick and Charles A. Myers. Manpower and Education. New York : McGraw-Hill Book Company, 1965.
- Herbert, Stroup Toward. The Philosophy of Student Activities. Minneapolis : University of Minneapolis Press, 1965.
- Hollan, John L. The Psychology of Vocational Choice . New York : Blaisdell Publishing Company, 1966.
- Hoppock, Robert. Occupational Information. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1967.
- Jamias, Camelo J. "Student Extra - Curriculum Activities and Public Relation," In Student Problem in Southeast Asian University. Malaya : University of Malaya, 1969.
- Krech, David. Individual in Society. New York : McGraw-Hill Book Company, Inc., 1962.
- Maslow, A.H. Motivation and Personality. New York : Harper & Row, 1954.
- Miller, Franklin A. and others. Planning Students Activities. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1956.
- Monroe, Walter S. Encyclopedia of Educational Research. New York : The Macmillan Company, 1960.
- Myers, R.C. "Biographical Factors and Academic Achievement : An Experimental Investigation," Educational and Psychological Measurement. 12 : 415 - 426 ; 1952.
- Perrone, Phillip A. "Values and Occupational Preferences of Junior High School Girls," The Personnel and Guidance Journal. 44 : 254 - 257 ; November, 1965.

- Pyle, R. Richard. "The Relationship of Group Career Counseling and Computer - Assisted Career Guidance to the Career Maturity of Community College Students," Dessertation Abstracts International. 37(1) : 4143-A ; 1977.
- Roe, Anne. The Psychology of Occupations. New York : John Willey and Son, 1966.
- _____. The Psychology of Occupation. 7th ed. New York : John Willey & Son Inc., 1966.
- Rokeach, Milton. Belief, Attitudes and Value. San Francisco : California : Jossey Boss, 1969.
- Rosenberg, Morris and others. Occupation and Values. Illinios : Harper & Row, 1970.
- Samule, William. Personality : Searching for the Sources of Human Behavior. New York : McGraw-Hill, 1981.
- Strong, Edward K. Vocational Interest of Men and Women. Standford : Standford University Press, 1954.
- Super, Donald E. Career Pattern as a Basic for Vocational. New York : Harper and Brothers, 1957.
- _____. The Psychology of Careers. New York : Harper & Row, 1960.
- _____. The Work Values Inventory. Boston : Houghton - Mifflin, 1970.
- _____. Manual : Work Values Inventory. Boston : Houghton - Mifflin, 1970.
- Vonn, Grant Man. Education and Work. Washington D.C. : American Council and Education, 1964.
- Vroom, Victor H. Management and Motivation. Baltimore : Penguin, 1970.

ภาคผนวก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

นิสิตที่รัก

แบบสอบถามนี้ต้องการถามข้อเท็จจริงบางอย่างเกี่ยวกับการเลือกงาน เพื่อนำไปเป็น
ประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ฉะนั้นจึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามให้ครบ
ทุกข้อ และตอบตามความเป็นจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบ
กระเทือนต่อท่านแต่ประการใด เพราะไม่มีการเขียนชื่อของท่านลงในกระดาษคำตอบ
และกระดาษคำตอบทั้งหมดจะเก็บเป็นความลับ แบบสอบถามทั้งหมดมีห้าตอน โปรดตรวจสอบให้
ถูกต้องก่อนลงมือทำและส่งคืนทั้งหมดหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว

ขอขอบคุณในความร่วมมือ



(รองศาสตราจารย์ อัจฉรา สุขารมณ์)

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มศว ประสานมิตร

ตอนที่ 1 แบบสอบถามภูมิหลังทางครอบครัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน [] หรือเติมข้อความลงใน.....

1. เพศของนิสิต [] ชาย [] หญิง
2. คณะที่เรียน
3. วิชาเอก
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกหลักสูตร
 [] มี โปรดระบุว่าเป็นกิจกรรมอะไร

 [] ไม่มี
5. ในครอบครัวของท่านมีรายได้ต่อเดือนของสมาชิกทุกคนรวมกัน
 [] ต่ำกว่า 3,000 บาท
 [] 3,001 – 7,000 บาท
 [] 7,001 บาทขึ้นไป
 รายได้ทั้งหมดนี้ใช้เลี้ยงคนในครอบครัวทั้งหมด.....คน
6. ภายในบ้านที่ท่านอาศัยอยู่ขณะนี้ประกอบด้วย (ในกรณีไม่มีลูกจ้าง)
 [] บิดา มารดาของนิสิตและลูก ๆ
 [] บิดา มารดาของนิสิต ลูก ๆ และญาติพี่น้อง
 [] ญาติพี่น้อง และตัวนิสิต
 [] อื่น ๆ

7. สภาพครอบครัวของท่านขณะนี้

[] บิดา มารดา อยู่ด้วยกัน

[] บิดา มารดา แยกกันอยู่

[] บิดาหรือมารดาเสียชีวิตแล้วคนเดียวคนหนึ่ง

ระบุด้วยว่าเป็นใคร.....

[] บิดาและมารดาเสียชีวิตแล้วทั้งสองท่าน

8. บิดาของท่านมีการศึกษา

[] ระดับประถมศึกษา

[] ระดับมัธยมศึกษา

[] ระดับอุดมศึกษา

[] ไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ

9. มารดาของท่านมีการศึกษา

[] ระดับประถมศึกษา

[] ระดับมัธยมศึกษา

[] ระดับอุดมศึกษา

[] ไม่เคยได้รับการศึกษาในระดับต่าง ๆ

10. ขณะนี้บิดาท่านทำงานอาชีพ..... [] ไม่ทำงาน

11. ขณะนี้มารดาท่านทำงานอาชีพ..... [] ไม่ทำงาน

ตอนที่ 2
แบบสำรวจภาวะทางอาชีพ

ชี้แจง ข้อความต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับการเลือกอาชีพ ให้นักเรียนอ่านข้อความต่าง ๆ เหล่านี้ทุกข้อ แล้วตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" ตามความคิดเห็นของนิสิต

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
1.	นิสิตไม่กังวลเรื่องการเลือกอาชีพในขณะนี้เพราะยังไม่สำเร็จการศึกษา		
2.	นิสิตจำเป็นต้องรู้ว่าตัวนิสิตเองชอบอะไร และอาชีพใด มีลักษณะงานตามที่นิสิตชอบ		
3.	นิสิตไม่ค่อยนึกถึงอาชีพที่อยากทำ		
4.	ในการเลือกอาชีพนิสิตต้องทราบว่าตัวนิสิตเองเป็นคนอย่างไร		
5.	นิสิตมีความรู้เพียงเล็กน้อยเกี่ยวกับคุณสมบัติที่ต้องการและข้อจำกัดของอาชีพต่าง ๆ		
6.	นับตั้งแต่จำความได้นิสิตรู้แล้วว่าตัวนิสิตต้องการประกอบอาชีพอะไร		
7.	ถึงแม้จะยังไม่สำเร็จการศึกษานิสิตก็ควรนึกถึงการประกอบอาชีพ		
8.	นิสิตไม่ทราบว่าตัวนิสิตเองชอบอาชีพอะไร		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
9.	เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการประกอบอาชีพนิสิตมักปรึกษาและขอคำแนะนำจากบุคคลต่าง ๆ		
10.	นิสิตไม่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพเลย		
11.	อาชีพเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะอาชีพจะกำหนดว่านิสิตสามารถหาเงินได้มากน้อยเพียงใด		
12.	งานเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย		
13.	การทำงานเปรียบเหมือนการเรียนที่มหาวิทยาลัย		
14.	นิสิตต้องการประสบความสำเร็จในอาชีพที่ทำ		
15.	สิ่งสำคัญที่สุดของอาชีพคือความพึงพอใจที่ได้จากการทำอาชีพนั้น ๆ		
16.	แม้ว่าทุกคนจะต้องทำงาน แต่นิสิตยังไม่คิดถึงเรื่องการทำงานในขณะนี้		
17.	คุณค่าของอาชีพคือทำให้นิสิตมีรายได้สำหรับซื้อหาสิ่งของที่นิสิตต้องการได้		
18.	นิสิตควรเลือกอาชีพที่จะทำให้นิสิตมีชื่อเสียงในอนาคต		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
19.	นิสิตควรเลือกอาชีพที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้ช่วยเหลือผู้อื่น		
20.	สิ่งที่น่าคำนึงถึงอย่างยิ่งในการเลือกอาชีพคือโอกาสที่จะเจริญก้าวหน้า		
21.	วิธีที่ดีที่สุดในการเลือกอาชีพคือการทดลองทำหลาย ๆ อาชีพแล้วเลือกอาชีพที่ชอบที่สุด		
22.	นิสิตจะมีความสุขมากถ้าได้ทำงานที่ตรงกับความถนัด		
23.	การจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดอาชีพหนึ่งนั้น ทำได้ยาก เนื่องจากมีหลายสิ่งที่ต้องพิจารณา		
24.	สิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกในการเลือกอาชีพคือ รายได้จากอาชีพนั้น ๆ		
25.	นิสิตมีความลำบากในการเตรียมตัวประกอบอาชีพที่นิสิตอยากทำ		
26.	อาชีพที่นิสิตจะเลือกต้องเป็นอาชีพที่ทำให้นิสิตมีอิสระมากที่สุดที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการ		
27.	ความสนใจในงานใด ๆ เป็นพิเศษไม่สำคัญเท่ากับนิสิตสามารถทำงานนั้น ๆ ได้หรือไม่		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
28.	นิสิตจะยอมเสียเวลาเพื่อพยายามทำงานที่นิสิตทราบดีว่าตัวนิสิต ไม่มีความถนัด		
29.	คนเราสามารถทำงานได้ทุกอย่าง ถ้ามีความพยายาม		
30.	สิ่งสำคัญในการเลือกอาชีพ คือ นิสิตต้องรู้ว่านิสิตควรประกอบ อาชีพอะไร		
31.	นิสิตไม่ทราบว่าควรทำอะไรจึงจะทำงานที่อยากจะทำ		
32.	เพื่อไม่ให้มีการผิดพลาดนิสิตควรเลือกอาชีพตามที่บิดามารดา แนะนำ		
33.	นิสิตไม่แน่ใจว่าจะเลือกอาชีพอะไรดี		
34.	เมื่อถึงเวลาที่จำเป็นต้องเลือกอาชีพ นิสิตก็จะเลือกได้เอง		
35.	นิสิตจะตัดสินใจเลือกอาชีพด้วยตนเอง		
36.	นิสิตคิดว่าในอนาคตนิสิตจะประกอบอาชีพด้วยความบังเอิญ		
37.	บิดามารดาของนิสิตเป็นผู้ทราบดีกว่าใคร ๆ ว่านิสิตควรเลือก ประกอบอาชีพอะไร		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
38.	นิสิตไม่สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตัวนิสิตได้เลย		
39.	นิสิตคิดว่าการเลือกอาชีพตามที่มีความรุดานแนะนำให้เป็นสิ่งที่เหมาะสม		
40.	เมื่อนิสิตเลือกอาชีพหนึ่งแล้ว นิสิตจะไม่เลือกอาชีพอื่นอีก		
41.	นิสิตยังไม่เคยเลือกอาชีพใด ๆ อย่างจริงจังเลย		
42.	การทราบว่ตัวนิสิตเองท่สิ่งใดได้ดี สำคัญกว่าการทราบว่ตัวนิสิตเองชอบอะไร		
43.	นิสิตยังไม่มีจุดมุ่งหมายใด ๆ ในการเลือกอาชีพเพราะอนาคตเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน		
44.	บุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพหนึ่งแล้ว ก็สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพอื่น ๆ ได้โดยไม่ยาก		
45.	เมื่อนิสิตมีอายุ 20 ปี นิสิตควรตัดสินใจเลือกอาชีพได้เรียบร้อยแล้ว		
46.	นิสิตควรเลือกอาชีพก่อนแล้วจึงวางแผนว่าจะประกอบอาชีพนั้นได้อย่างไร		

ข้อที่	ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
47.	คนแต่ละคนจะมีอาชีพได้เพียงคนละหนึ่งอาชีพเท่านั้น		
48.	นิสิตเปลี่ยนแปลงการเลือกอาชีพของนิสิตอยู่เสมอ		
49.	นิสิตไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวางแผนประกอบอาชีพ		
50.	นิสิตไม่ทราบว่าควรเรียนวิชาอะไรบ้างในมหาวิทยาลัย		

ตอนที่ 3 แบบสอบถามค่านิยมในอาชีพ

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ ไม่มีข้อความใดถูกหรือผิด ให้นิสิตรับความสำคัญของข้อความนั้น ๆ ที่ตนเองนิสิต โดยทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่าง ช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว โปรดตอบทุกข้อ

"สำคัญมากที่สุด"	หมายถึง ข้อความนั้นนิสิตให้ความสำคัญมากที่สุด
"สำคัญมาก"	หมายถึง ข้อความนั้นนิสิตให้ความสำคัญมาก
"สำคัญปานกลาง"	หมายถึง ข้อความนั้นนิสิตให้ความสำคัญปานกลาง
"สำคัญเพียงเล็กน้อย"	หมายถึง ข้อความนั้นนิสิตให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย
"ไม่สำคัญเลย"	หมายถึง ข้อความนั้นนิสิตไม่ให้ความสำคัญเลย

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
(0.) อาชีพที่ทำให้ผลิตได้รับเกียรติ ชื่อเสียง		/			
(00.) อาชีพที่คนอื่น ๆ เห็นว่าอาชีพของ นิสิตมีความสำคัญ				/	

ก. ถ้าข้อความในข้อ (0.) นิสิตให้ความสำคัญมาก นิสิตก็ทำเครื่องหมาย / ลงใน
ช่อง "สำคัญมาก"

ข. ถ้าข้อความในข้อ (00.) นิสิตให้ความสำคัญเพียงเล็กน้อย นิสิตก็ทำเครื่องหมาย
/ ลงในช่อง "สำคัญเพียงเล็กน้อย"

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
1. อาชีพที่ผลิตสามารถสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ บางอย่างให้เกิดขึ้นได้					
2. อาชีพที่ผลิตได้ใช้ความสามารถในการ เป็นผู้นำ					
3. อาชีพที่ผลิตเรียนสามารถทราบผลงานที่ นิสิตทำว่าสามารถทำงานนั้น ๆ ได้ผลดี					

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
4. อาชีพที่ผลิตชอบสถานที่ทำงาน					
5. อาชีพที่นายจ้างเป็นคนมีเหตุผล					
6. อาชีพที่ผลิตสามารถเป็นตัวของตัวเองได้ ตามที่ผลิตต้องการ					
7. อาชีพที่ผลิตทราบว่ามีความมั่นคง					
8. อาชีพที่ผลิตสามารถสร้างมิตรภาพกับ ผู้ร่วมงานได้					
9. อาชีพที่ใช้ความสามารถทางศิลป์					
10. อาชีพที่ทำให้ผลิตได้รับเกียรติ ชื่อเสียง					
11. อาชีพที่ผลิตมีอิสระในการทำงานนั้น ๆ					
12. อาชีพที่ผลิตไม่ต้องทำงานซ้ำซากจำเจ ตลอดเวลา					
13. อาชีพที่ผลิตสามารถจะมีรายได้หรือ เงินเดือนเพิ่มขึ้น					
14. อาชีพที่ผลิตมีความรู้ดีกว่าผลิตได้ให้ ความช่วยเหลือบุคคลอื่น					
15. อาชีพที่ผลิตต้องแก้ปัญหาอยู่เสมอ					
16. อาชีพที่เพื่อนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและ กล่าวถึงเสมอ					
17. อาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเจริญให้ กับท้องถิ่น					
18. อาชีพที่ผลิตมีส่วนในการเสนอความคิด ใหม่ ๆ					

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
19. อาชีพที่นิสิตต้องวางแผนและจัดระบบ ของบุคลากรในหน่วยงาน					
20. อาชีพที่นิสิตมีความรู้สึกสบายใจที่สามารถ ทำงานของแต่ละวันได้อย่างมี ประสิทธิภาพ					
21. อาชีพที่มีสถานที่ทำงานที่ดี เช่น แสงสว่างพอเหมาะ เงียบ สะอาด กว้างขวางเพียงพอ					
22. อาชีพที่มีนายจ้างที่เอาใจใส่ มีน้ำใจต่อ ผู้ได้บังคับบัญชา					
23. อาชีพที่นิสิตสามารถใช้ชีวิตของนิสิตตาม วิถีทางที่นิสิตชอบภายหลังสิ้นสุดการะกิจ					
24. อาชีพที่นิสิตแน่ใจว่าจะมีงานให้เสิตทำ ตลอดไป					
25. อาชีพที่ทำให้เกิดมีสัมพันธภาพอันดีกับ เพื่อนร่วมงาน					
26. อาชีพที่นิสิตสามารถเสริมสร้างความ สวยงามให้เกิดขึ้นในโลกได้					
27. อาชีพที่คนอื่น ๆ เห็นว่าอาชีพของนิสิต มีความสำคัญ					
28. อาชีพที่เป็นงานส่วนตัวของนิสิตเองโดย นิสิตบริหารงานนั้นด้วยตนเอง					

ข้อความ	สำคัญ มาก ที่สุด	สำคัญ มาก	สำคัญ ปาน กลาง	สำคัญ เพียง เล็กน้อย	ไม่ สำคัญ เลย
29. อาชีพที่นิสิตมีโอกาสจะทำอะไรได้ หลาย ๆ สิ่ง หลาย ๆ อย่าง					
30. อาชีพที่นิสิตมีรายได้เพิ่มขึ้นพอเพียงแก่ การครองชีพ					
31. อาชีพที่นิสิตได้ช่วยส่งเสริมความกินดี อยู่ดีให้แก่บุคคลอื่น					
32. อาชีพที่นิสิตใช้เวลาอยู่ตลอดเวลา ..					
33. อาชีพที่เพื่อนส่วนใหญ่เลือก					
34. อาชีพที่ประเทศชาติกำลังต้องการและจะ ช่วยให้ประเทศชาติดีขึ้น					

ตอนที่ 4 เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพของนิสิต

ด้านนิสิตจบการศึกษาจาก มศว อาชีพที่นิสิตตัดสินใจเลือกเป็นอันดับ 1 คือ.....

โปรดพิจารณาว่ามีเหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพนั้นอย่างไร โดยพิจารณาทีละข้อ ซึ่งแต่ละข้อจะมีคำตอบไว้ให้เลือก 5 ช่อง ให้นิสิตกาเครื่องหมาย / ลงในช่องใดช่องหนึ่ง ของทุก ๆ ข้อ ตามน้ำหนักมาก น้อย ที่เป็นจริง

ตัวอย่าง

ก) ถ้านิสิตเลือก เพราะต้องการประกอบอาชีพที่มีโอกาสก้าวหน้าเร็ว มากที่สุด ก็กาเครื่องหมาย / ลงในช่อง "มากที่สุด" (ดังตัวอย่างข้อ 1)

ข) ถ้านิสิตเลือก เพราะอาจารย์มีส่วนแนะนำเพียงเล็กน้อย ก็กาเครื่องหมายลงในช่อง "น้อย" (ดังตัวอย่างข้อ 2)

ค) ถ้านิสิตเลือกโดยไม่ได้ยึดถือเพื่อนเลย ก็กาเครื่องหมาย / ลงในช่อง "ไม่เลย" (ดังตัวอย่างข้อ 3)

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
1	ต้องการประกอบอาชีพที่มีโอกาสก้าวหน้าเร็ว	.../..				
2	อาจารย์แนะนำและแนะแนวทางให้				.../..	
3	เลือกตามเพื่อน ๆ ที่รักและชอบพอกัน					.../...

"มากที่สุด" หมายถึง นิสิตได้รับแรงจูงใจหรืออิทธิพลจากสิ่งนั้นโดยตรง

"มาก" หมายถึง นิสิตได้รับแรงจูงใจหรืออิทธิพลจากสิ่งนั้นเป็นส่วนใหญ่

"ปานกลาง" หมายถึง นิสิตได้รับแรงจูงใจหรืออิทธิพลจากสิ่งนั้นพอประมาณ

"น้อย" หมายถึง นิสิตได้รับแรงจูงใจหรืออิทธิพลจากสิ่งนั้นเล็กน้อย

"ไม่เลย" หมายถึง นิสิตไม่ได้รับแรงจูงใจหรืออิทธิพลจากสิ่งนั้นเลย

เมื่อนิสิตเข้าใจแล้ว โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้อย่างละเอียดและพิจารณาให้ถี่ถ้วนจึงตอบเพื่อเป็นการสำรวจว่า อะไรเป็นแรงจูงใจหรืออิทธิพลที่ทำให้ นิสิตเลือกอาชีพดังกล่าวเป็นอันดับ 1

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
1.	เลือกตามพี่ ๆ น้อง ๆ หรือญาติสนิท					
2.	เลือกเพื่อให้เหมือนกับเพื่อน ๆ ที่รัก และชอบพอกัน					
3.	อาจารย์ที่ปรึกษาบางท่านเคยแนะนำ และแนะแนวทางให้					
4.	มีผู้ที่ประกอบอาชีพนั้น ๆ แนะนำและ แนะแนวทางให้					
5.	ตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง โดยไม่อาศัย คำแนะนำหรือการแนะแนวทางจาก ใครเลย					
6.	มีความนิยมบุคคลที่ประสบผลสำเร็จใน อาชีพนี้และต้องการยึดถือเป็นตัวอย่าง					
7.	มีความนิยมในอาชีพนี้ เพราะคนส่วน มากนิยม					
8.	ต้องการประกอบอาชีพที่บิดามารดาหรือ บรรพบุรุษเคยประกอบกันมา					
9.	บิดามารดาหรือผู้อุปการะด้านการเงิน มีฐานะดีพอที่จะอุดหนุนให้เรียนจน สำเร็จการศึกษาขั้นสูงเท่าที่ต้องการได้					
10.	เคยทราบว่าสถาบันการศึกษาขั้นที่จะ ศึกษาเพื่อออกมาประกอบอาชีพนี้ บางแห่งมีทุนอุดหนุน					
11.	ต้องการประกอบอาชีพซึ่งมีโอกาส ร่ำรวย					

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
12.	ต้องการประกอบอาชีพในตำแหน่งสูง และได้เลื่อนขั้นเงินเดือนเร็ว					
13.	เคยทราบว่า บริษัท ห้างร้าน หรือตัว แทนเอกชนจ้างผู้ที่จบการศึกษาสูง ๆ ในอัตราเงินเดือนสูง					
14.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีโอกาสศึกษา ต่อหรือเลื่อนวิทยฐานะในระดับสูงขึ้น เพื่อรับเงินเดือนสูงขึ้นตามวิธีที่ได้รับ					
15.	ต้องการประกอบอาชีพที่อาศัยความ สามารถและมีมือระดับสูง เพื่อรับเงิน เดือนสูง					
16.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง แม้จะเสี่ยงต่ออันตรายก็ตาม					
17.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง แม้จะใช้กำลังกายก็ตาม					
18.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี แม้จะเป็นอาชีพส่วนตัว					
19.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง แม้จะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคม เท่าใดก็ตาม					
20.	ต้องการนำความรู้ ความสามารถในการ อาชีพมาใช้ในการประดิษฐ์สิ่งของหรือ ซ่อมแซมของใช้บางชนิดด้วยตนเองเพื่อ เป็นการประหยัด					

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
21.	เห็นว่าเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสติปัญญา และความสามารถของตนเองมากที่สุด					
22.	เห็นว่าตนเองทักษะแตกต่าง ๆ ที่ จำเป็นต่อการศึกษาเพื่ออาชีพนี้ได้ดี					
23.	ชอบวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับอาชีพนี้					
24.	มีความถนัดและสนใจอาชีพนี้เป็นพิเศษ					
25.	บุคลิกภาพและลักษณะนิสัยเหมาะกับ อาชีพนี้					
26.	เห็นว่าเป็นอาชีพที่สามารถเปลี่ยนแปลง ไปประกอบอาชีพอย่างอื่นในเครือ เดียวกันได้หลายอาชีพ					
27.	เป็นอาชีพที่ใช้สมองมากกว่ากำลังกาย					
28.	ต้องการประกอบอาชีพที่อาศัยความรู้ และวิทยาการใหม่ ๆ					
29.	การเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพนี้ง่ายกว่า การเรียนรู้เพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่น					
30.	ต้องการประกอบอาชีพที่สำคัญต่อการ พัฒนาประเทศ					
31.	ต้องการประกอบอาชีพที่อาศัยความรู้ ทั่ว ๆ ไปอย่างกว้างขวาง					
32.	ต้องการมีโอกาสได้รับใช้เพื่อนมนุษย์					
33.	ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้ได้รับการยกย่องจาก สังคมว่าเป็นผู้มีความสามารถและ ความรู้ดี					

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
34.	ต้องการประกอบอาชีพที่จัดได้ว่าเป็นอาชีพชั้นสูง					
35.	ผู้ที่ประกอบอาชีพนี้เป็นผู้นำหรือเสี่ยงเกียรติยศ มาสู่วงศ์ตระกูล					
36.	คนทั่วไปเคารพและให้เกียรติผู้ประกอบอาชีพนี้					
37.	อยากเป็นข้าราชการ เพราะเห็นว่าดีเด่นกว่าอาชีพอื่น ๆ					
38.	ต้องการประกอบอาชีพที่สุจริต และไม่มีใครเหยียดหยาม					
39.	เห็นว่า เป็นอาชีพที่เด่น เพราะต้องอาศัยความสามารถพิเศษของบุคคล					
40.	ต้องการประกอบอาชีพที่อาศัยทักษะและเทคนิคต่าง ๆ ในระดับสูง					
41.	ต้องการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับผู้ที่มีฝีมือและสติปัญญาดี					
42.	ต้องการประกอบอาชีพที่สังคม และประเทศกำลังต้องการ					
43.	ต้องการรับพระราชทานปริญญาบัตรจากพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว					
44.	ต้องการประกอบอาชีพที่แต่งเครื่องแบบสวยงาม โอ่อ่า					
45.	ต้องการประกอบอาชีพที่กำหนดเวลาทำงานแน่นอน					

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
46.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีความมั่นคง					
47.	ต้องการประกอบอาชีพส่วนตัวที่เป็นอิสระ					
48.	ต้องการประกอบอาชีพที่ไม่เสี่ยงอันตราย					
49.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีงานทำในเมือง ซึ่งมีเครื่องอำนวยความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ					
50.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีงานกลางแจ้งต้องการแสดงภาพ					
51.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีความก้าวหน้าเร็ว					
52.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีเวลาหยุดพักผ่อนอย่างเหมาะสม					
53.	ต้องการทำงานที่ได้รับความคุ้มครองด้านสวัสดิภาพจากนายจ้าง					
54.	ต้องการประกอบอาชีพที่แปลกและโลดโผนหรือผจญภัย					
55.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีผู้ร่วมงานหลายคน					
56.	ต้องการประกอบอาชีพที่ไม่ต้องเดินทางไกล					
57.	ต้องการประกอบอาชีพที่ไม่ต้องแข่งขันในการคัดเลือกเข้าทำงาน					

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
58.	ไม่มีความสามารถหรือความถนัดที่จะประกอบอาชีพอย่างอื่น					
59.	ร่างกายและสุขภาพไม่อำนวยให้ประกอบอาชีพอื่น					
60.	บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินดีอยู่แล้ว จะเลือกอาชีพใดก็คงไม่เดือดร้อน					
61.	บิดามีฐานะทางเศรษฐกิจและการเงินไม่ค่อยดีจึงเลือกอาชีพนี้					
62.	ไม่มีผู้สนับสนุนให้เลือกอาชีพอื่น					
63.	ต้องการประกอบอาชีพที่อยู่ภายใต้ระเบียบวินัย					
64.	ในท้องถิ่นที่เป็นภูมิลำเนาของข้าพเจ้าไม่มีสถาบันใดที่เปิดสอนวิชาชีพที่เหมาะสมกับข้าพเจ้าที่สุด จึงต้องเลือกอาชีพนี้					
65.	จำเป็นต้องรับช่วงงานของบิดามารดาหรือผู้อุปการะคุณ					
66.	เพื่อรักษาเกียรติยศ และชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล					
67.	ต้องการประกอบอาชีพที่มีในท้องถิ่นที่เป็นภูมิลำเนา					
68.	จำเป็นต้องประกอบอาชีพโดยเร็วที่สุดเพื่อจุนเจือครอบครัว					

ข้อที่	เหตุผลหรือแรงจูงใจในการเลือกอาชีพ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่เลย
69.	ต้องการให้เป็นแบบอย่างแก่น้อง ๆ หรือญาติรุ่นหลัง					
70.	อายุยังน้อยไม่ยากอยู่บ้านเฉย ๆ จึงต้องเรียนไปพลาง ๆ ก่อน เลยเลือกอาชีพที่สูงกว่าที่เคยตั้งใจไว้					
71.	เหตุผลอื่น ๆ โปรดระบุ					
						
						

ตอนที่ 5 แบบสำรวจบุคลิกภาพ

แบบสำรวจบุคลิกภาพทั้งหมดมี 48 ข้อ ในแต่ละข้อเป็นข้อความสั้น ๆ เพื่อให้ผู้คิดพิจารณาว่า นิสิตมีลักษณะตามข้อความนั้น ๆ หรือไม่ มากน้อยเพียงไร เมื่อพิจารณาแล้วให้ผู้คิดตอบโดยการกาเครื่องหมาย X ลงในช่องที่กาหนดไว้

คำชี้แจง แบบสำรวจนี้ต้องการทราบคุณลักษณะทางบุคลิกภาพบางอย่างของนิสิต ซึ่งจะนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา ทำความรู้จักและแนะแนวช่วยเหลือนิสิตต่อไป ฉะนั้นโปรดพิจารณาและกาเครื่องหมายให้ตรงกับลักษณะที่เป็นจริงของนิสิต

ตัวอย่าง

		ไม่ใช่			ใช่			
		มากน้อยเรียงตามลำดับ			มากน้อยเรียงตามลำดับ			
<u>ข้อความ</u>	00	ข้าพเจ้าเป็นคนเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	3	2	1	1	2	3
<u>วิธีตอบ</u>	ถ้านิสิตคิดว่าตัวนิสิตเข้ากับผู้อื่นได้ง่าย แสดงว่านิสิตเห็นด้วยกับข้อความข้างต้น							
	ให้นิสิตพิจารณาในช่องทางขวามือและกาเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลข "ใช่" มากหรือน้อยตามลำดับเช่นตัวอย่าง "นิสิตคิดว่าตนเองมีคุณลักษณะนั้น มากที่สุด ให้กาเครื่องหมาย X ที่ช่อง 3 ทางขวามือ"							

		ไม่ใช่			ใช่		
		มากน้อยเรียงตามลำดับ			มากน้อยเรียงตามลำดับ		
<u>ข้อความ</u>	00	ข้าพเจ้าเป็นคนเก็บตัว					
		3	2	1	1	2	3
<u>วิธีตอบ</u>	ถ้านิสิตคิดว่าตัวนิสิตเป็นคนไม่เก็บตัว แสดงว่า นิสิตไม่เห็นด้วยกับข้อความข้างต้น						
	ให้นิสิตพิจารณาในช่องทางซ้ายมือและกาเครื่องหมาย X ลงบนตัวเลข "ไม่ใช่"						
	มากหรือน้อยตามลำดับเช่นตัวอย่าง นิสิตคิดว่าตนเองเป็นคนเปิดเผยประมาณ ให้กา						
	เครื่องหมาย X ที่ช่อง 2 ทางซ้ายมือ						

	ไม่ใช่			ใช่		
	(มากน้อยเรียงตามลำดับ)			(มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
1. ข้าพเจ้าชอบพบปะคนทั่วไป	3	2	1	1	2	3
2. ข้าพเจ้าเป็นคนเปิดเผย	3	2	1	1	2	3
3. ข้าพเจ้ามีเพื่อนฝูงมาก	3	2	1	1	2	3
4. ข้าพเจ้าเข้ากับคนได้ทุกประเภท	3	2	1	1	2	3
5. ข้าพเจ้าปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ง่าย	3	2	1	1	2	3

	ไม่ใช่ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช่ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
6. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณเพื่อนได้เร็วกว่าคนอื่น	3	2	1	1	2	3
7. ข้าพเจ้านิยมไปไหนมาไหนเป็นกลุ่ม ๆ	3	2	1	1	2	3
8. ข้าพเจ้ากล้าเดินคนเดียวเข้าไปในที่ ๆ มีคนนั่งคุยกันอยู่แล้ว	3	2	1	1	2	3
9. ข้าพเจ้าไม่ยากอยู่กับคนหมู่มาก	3	2	1	1	2	3
10. ข้าพเจ้าไม่ชอบทำความรู้จักกับคนแปลกหน้า	3	2	1	1	2	3
11. ข้าพเจ้าอยากกลับเป็นเด็กเล็ก ๆ อีกครั้งหนึ่ง	3	2	1	1	2	3
12. ข้าพเจ้าไม่คุ้นเคยกับเพื่อนต่างเพศ	3	2	1	1	2	3
13. ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงการพูดต่อหน้าคนมาก ๆ	3	2	1	1	2	3
14. ข้าพเจ้ามักปลีกตัวไปทำงานหรือใช้ความคิดคนเดียว	3	2	1	1	2	3
15. ข้าพเจ้าเลือกการเขียนมากกว่าการพูดในกรณีที่ต้องมีการแสดงความคิด	3	2	1	1	2	3
16. เมื่ออยู่ในกลุ่มคนมาก ๆ ข้าพเจ้ารู้สึกลำบากใจในการสนทนากับบุคคลเหล่านั้น	3	2	1	1	2	3
17. ข้าพเจ้าชอบพูดในที่ชุมชน เช่น หน้าชั้นเรียนหรือในที่ประชุม	3	2	1	1	2	3

	ไม่ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
18. ข้าพเจ้าชอบการพจญภัยตื่นเต้น	3	2	1	1	2	3
19. โดยปกติข้าพเจ้ามักมีความสุขและมีอารมณ์เบิกบาน	3	2	1	1	2	3
20. ข้าพเจ้ามักมีอารมณ์ขันอยู่เสมอ	3	2	1	1	2	3
21. ข้าพเจ้าชอบไปงานเลี้ยงที่มีการเต้นรำ หรือการเล่นเกมส์	3	2	1	1	2	3
22. ข้าพเจ้าชอบนั่งอยู่ร่วมกับคนหลาย ๆ ในขณะทำงานหรือเล่น	3	2	1	1	2	3
23. ข้าพเจ้าพึงพอใจการแต่งกายและรูปร่างของตนเอง	3	2	1	1	2	3
24. ข้าพเจ้าคิดว่าโลกนี้น่าอยู่	3	2	1	1	2	3
25. ข้าพเจ้าเป็นคนที่ร้องไห้ง่าย	3	2	1	1	2	3
26. ข้าพเจ้ารู้สึกเสียใจเมื่อทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง	3	2	1	1	2	3
27. ข้าพเจ้ามักกระวนกระวายใจ ไม่ให้กระทบกระเทือนใจผู้อื่น	3	2	1	1	2	3
28. ข้าพเจ้ามักกระวนกระวายใจต่อโรคภัยที่เกิดขึ้น	3	2	1	1	2	3
29. ข้าพเจ้ากลัวว่าใครจะคิดไม่ดีกับข้าพเจ้า	3	2	1	1	2	3
30. ข้าพเจ้ามักหลีกเลี่ยงการเผชิญกับเหตุการณ์ร้ายแรงหรือยุ่งยาก	3	2	1	1	2	3
31. ข้าพเจ้ามักไม่สบายใจเมื่อทำสิ่งผิดพลาดในที่ชุมชน	3	2	1	1	2	3

	ไม่ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
32. ข้าพเจ้ามักลงโทษตนเองก่อนอื่น เมื่อมีเรื่องร้ายแรงที่ข้าพเจ้ามีส่วนเกี่ยวข้อง	3	2	1	1	2	3
33. ข้าพเจ้าชอบแสดงความคิดเห็น	3	2	1	1	2	3
34. ข้าพเจ้าชอบการเปลี่ยนแปลง ใหม่ ๆ	3	2	1	1	2	3
35. ข้าพเจ้าพร้อมจะให้ความร่วมมือ กับผู้อื่น	3	2	1	1	2	3
36. ข้าพเจ้าชอบการเป็นผู้นำมากกว่า เป็นผู้ตาม	3	2	1	1	2	3
37. ข้าพเจ้าสามารถเป็นผู้นำที่ดีเมื่อมี โอกาส	3	2	1	1	2	3
38. ข้าพเจ้ามักใช้เหตุผลแก้ปัญหา	3	2	1	1	2	3
39. ข้าพเจ้ามักพูดตรงไปตรงมาตามที่ ใจคิด	3	2	1	1	2	3
40. ข้าพเจ้ามักคิดถึงความสำเร็จเมื่อ ต้องการทำอะไรก็ตาม	3	2	1	1	2	3
41. ข้าพเจ้ายึดมั่นในความซื่อสัตย์	3	2	1	1	2	3
42. เพื่อนโดยทั่วไปชอบทำให้ข้าพเจ้า ผิดหวัง	3	2	1	1	2	3
43. ข้าพเจ้าชอบเก็บกตอารมณ์ความ รู้สึก	3	2	1	1	2	3
44. ข้าพเจ้ามักระวังสิ่งของที่เป็น สมบัติของตนเอง	3	2	1	1	2	3

	ไม่ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)			ใช้ (มากน้อยเรียงตามลำดับ)		
45. ข้าพเจ้ามักใจลอย	3	2	1	1	2	3
46. ข้าพเจ้ารู้สึกอายเมื่อได้ยินเรื่อง ลามกอนาจาร	3	2	1	1	2	3
47. ข้าพเจ้ามักเลิกความตั้งใจที่จะ ทำอะไรหลายอย่าง เพราะคิดว่า ไม่มีความสามารถเพียงพอ	3	2	1	1	2	3
48. ข้าพเจ้ามักเลิกความตั้งใจจะ ทำอะไร ๆ เพราะคิดว่าทำไม่ สำเร็จ	3	2	1	1	2	3